

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Bijlage 4

**Instrumentmap Methodiek ICTU Adresonderzoek 'Samen leren' 2012
4 april 2013**

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

INHOUD

- 1 achtergrond van het onderzoek**
- 2 doelstelling van het onderzoek**
- 3 achtergrondinformatie over de GBA**
- 4 uitvoering van adresonderzoek**
- 5 vaststellen van de kwaliteit van de GBA**
- 6 steekproef en stratificatie**
- 7 analyse van de gegevens**
- 8 eindproducten**

Bijlagen

- a) **Vragenlijst**
- b) **Instructie gemeenten (toelichting)**
- c) **Trekking gemeentes voor adresonderzoek (stratificatie)**
- d) **Omschrijving queries steekproeftrekking en bestandsverrijking en sjabloon aanleveren adressen veldwerkbureau**
- e) **Model bedankbrief**

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

1 ACHTERGROND VAN HET ONDERZOEK

Correcte inschrijving in de GBA van groot maatschappelijk belang

De Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) is de bron van persoonsgegevens voor de gehele overheid. Overheidsorganisaties die bij hun taken persoonsgegevens gebruiken, nemen de GBA als basis. Gemeenten gebruiken de GBA bij het uitschrijven van verkiezingen, de Belastingdienst gebruikt de GBA voor het heffen van belastingen en de SVB en DUO gebruiken het bij de uitkering van kinderbijslag en studietoelage. De kwaliteit van de gegevens in de GBA is daarmee van groot belang voor het functioneren van de overheid.

Binnen de GBA is het geregistreerde woonadres van personen een van de meest gebruikte gegevens. Het woonadres is van alle persoonsgegevens het meest aan verandering onderhevig. Het is daarmee ook gevoelig voor onjuistheden. Onjuistheden ontstaan bijvoorbeeld omdat burgers niet altijd aangifte doen van een nieuw adres. Dat geldt bij uitstek voor groepen die veel verhuizen, zoals buitenlandse werknemers, studenten, etc. Soms is dit onachtzaamheid. Burgers hechten niet altijd waarde aan de GBA-registratie, omdat het belang van de GBA zich aan hun waarneming onttrekt. Het belang wordt pas evident als er financiële belangen gemoeid zijn met inschrijving in de GBA, zoals het verkrijgen van een toeslag of een uitkering. De koppeling aan financiële belangen zorgt er ook voor dat sommigen zich bewust onttrekken aan een juiste registratie. Men hoopt de verplichting te ontlopen om belasting te betalen of boetes te voldoen, of men probeert ten onrechte aanspraak te maken op huurtoeslag, studietoelage, hypotheekrenteaftrek, kinderbijslag, AOW of een andere uitkering.

Gedeelde verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de GBA

Gemeenten zijn bronhouder voor de GBA en daarmee primair verantwoordelijk voor de kwaliteit van de gegevens. Maar zij niet alleen. De kwaliteit van de gegevens is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten, burgers en afnemers.

Gemeenten

Indien twijfel bestaat over de juistheid van een gegeven in de GBA dan start de gemeente een onderzoek. Dat begint vaak bij een administratief onderzoek en kan uitmonden in een onderzoek op locatie: een huisbezoek. Gemeenten verschillen in de gevolgde onderzoekprocedures. Sommige gemeenten voeren uitsluitend administratief onderzoek uit. Andere gemeenten maken juist gebruik van huisbezoeken.

Burgers

Burgers zijn wettelijk verplicht om verhuizingen te melden bij de gemeente, maar doen dit niet altijd. Dat geldt bij uitstek voor groepen die veel verhuizen, zoals buitenlandse werknemers, studenten, etc. Soms is dit onachtzaamheid. Burgers hechten niet altijd waarde aan de GBA-registratie, omdat het belang van de GBA zich aan hun waarneming onttrekt. Het belang wordt pas duidelijk als er financiële belangen gemoeid zijn met inschrijving in de GBA, zoals het verkrijgen van een toeslag of een uitkering. De koppeling aan financiële belangen zorgt er ook voor dat sommigen zich bewust onttrekken aan een juiste registratie. Men hoopt de verplichting te ontlopen om belasting te betalen of boetes te voldoen, of men probeert ten onrechte aanspraak te maken op huurtoeslag, studietoelage, hypotheekrenteaftrek, kinderbijslag, AOW of een andere uitkering.

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

Afnemers

Afnemers hebben de verplichting om bij twijfel aan de juistheid van een GBA-gegeven dit terug te melden aan de gemeente. Afnemers verschillen in de discipline waarmee dit gebeurt¹. Terugmeldingen van afnemers verschillen ook in kwaliteit. Soms wordt alleen een adres of de naam van een persoon aangeleverd, zonder dat duidelijk is omschreven welk gegeven om welke reden in twijfel wordt getrokken. Dat maakt het lastig voor gemeenten om effectief te controleren en om verbeteringen door te voeren.

Gedeelde verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de GBA

Gemeenten zijn bronhouder voor de GBA en daarmee primair verantwoordelijk voor de kwaliteit van de gegevens. Maar zij niet alleen. De kwaliteit van de gegevens is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten, burgers en afnemers.

Gemeenten

Indien twijfel bestaat over de juistheid van een gegeven in de GBA dan start de gemeente een onderzoek. Dat begint vaak bij een administratief onderzoek en kan uitmonden in een onderzoek op locatie: een huisbezoek. Gemeenten verschillen in de gevolgde onderzoekprocedures. Sommige gemeenten voeren uitsluitend administratief onderzoek uit. Andere gemeenten maken juist gebruik van huisbezoeken.

Burgers

Burgers zijn wettelijk verplicht om verhuizingen te melden bij de gemeente, maar doen dit niet altijd. Dat geldt bij uitstek voor groepen die veel verhuizen, zoals buitenlandse werknemers, studenten, etc. Soms is dit onachtzaamheid. Burgers hechten niet altijd waarde aan de GBA-registratie, omdat het belang van de GBA zich aan hun waarneming onttrekt. Het belang wordt pas duidelijk als er financiële belangen gemoeid zijn met inschrijving in de GBA, zoals het verkrijgen van een toeslag of een uitkering. De koppeling aan financiële belangen zorgt er ook voor dat sommigen zich bewust onttrekken aan een juiste registratie. Men hoopt de verplichting te ontlopen om belasting te betalen of boetes te voldoen, of men probeert ten onrechte aanspraak te maken op huurtoeslag, studietoelage, hypotheekrenteaftrek, kinderbijslag, AOW of een andere uitkering.

Afnemers

Afnemers hebben de verplichting om bij twijfel aan de juistheid van een GBA-gegeven dit terug te melden aan de gemeente. Afnemers verschillen in de discipline waarmee dit gebeurt². Terugmeldingen van afnemers verschillen ook in kwaliteit. Soms wordt alleen een adres of de naam van een persoon aangeleverd, zonder dat duidelijk is omschreven welk gegeven om welke reden in twijfel wordt getrokken. Dat maakt het lastig voor gemeenten om effectief te controleren en om verbeteringen door te voeren.

Binnen de GBA-registratie is het adres het belangrijkste gegeven

Binnen de GBA-registratie is het adresgegeven het meest voor de hand liggende aangrijpingspunt voor het monitoren en het verbeteren van de kwaliteit. Door het veelvuldig wijzigen van het adres en vanwege de eenvoudige procedure tot het wijzigen van het adres in de GBA wordt aangenomen dat de adresregistratie foutgevoeliger is dan bijvoorbeeld de registratie van namen en geboortedata – die immers bijna nooit worden aangepast.

De overheid neemt maatregelen om de kwaliteit te verbeteren

Mede in vervolg op de motie Heijnen-Bilder uit 2007 heeft BZK verschillende maatregelen genomen om de kwaliteit te verbeteren. In 2012 is de aandacht gericht op correcte

¹ Zie bijvoorbeeld de circulaire Gerede Twijfel (1 juni 2012), www.bprbzk.nl/GBA/Kwaliteit

² Zie bijvoorbeeld de circulaire Gerede Twijfel (1 juni 2012), www.bprbzk.nl/GBA/Kwaliteit

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

registratie van gegevens en op de verbetering van werkprocessen bij overheidsorganisaties en gemeenten. De minister van BZK heeft na overleg met gemeenten en overheidsorganisaties toegezegd aan de Kamer dat alle gemeenten jaarlijks de kwaliteit van de GBA gaan onderzoeken. Deze toezegging vormde de basis voor de vraag aan ICTU om een 'slimme' methodiek te ontwikkelen voor een dergelijk onderzoek.

Ontwikkelen van standaardmethodiek voor adresonderzoek

In het project 'Samen Leren' door gemeenten en overheidsorganisaties is een eerste stap gezet naar een gestandaardiseerde aanpak voor het uitvoeren van adresonderzoek op locatie. Tegelijkertijd is een herhaalbare methodiek ontwikkeld voor onderzoek naar de kwaliteit van de GBA. In samenwerking met gemeenten en met diverse uitvoeringsorganisaties heeft ICTU een instrument ontwikkeld, bedoeld om de kwaliteit van de GBA in beeld te brengen, en tegelijkertijd bij te dragen aan verbetering van de kwaliteit van de geregistreerde gegevens. Het instrument is in 2012 voor de eerste keer ingezet in een onderzoek waaraan 50 gemeenten hebben deelgenomen. Dit document bevat een documentatie van de methodiek, met inbegrip van verbeterpunten en aanbevelingen over hoe een dergelijk onderzoek jaarlijks op efficiënte wijze kan worden herhaald.

Doelstellingen 'meten' en 'verbeteren' moeten slim worden gecombineerd

Het doel van het project 'Samen Leren' is niet alleen het meten van de kwaliteit, maar ook de kwaliteit te verbeteren. Deze twee doelstellingen zijn niet vanzelfsprekend verenigbaar.

Het vaststellen en monitoren van de kwaliteit van de GBA vereist voor alles een waterdichte aselechte trekking van adressen die bezocht worden voor het onderzoek. Dat betekent dat trekking van adressen door de onderzoekers (top-down) moet worden gedaan en dat gemeenten en instanties in principe geen zeggenschap kunnen hebben over welke adressen (en welke gemeenten) exact zullen worden bezocht (wel over het *type* adressen dat wordt bezocht).

Samen leren en systematisch verbeteren van de kwaliteit is meer gebaat bij een bottom-up aanpak: het gezamenlijk door gemeenten en andere instanties afgaan op adressen met een 'vermoeden van onregelmatigheden'. In 2012 is ervoor gekozen om dit aspect de meeste nadruk te geven in de uitwerking van het project. ICTU heeft wel onderzocht onder welke voorwaarden de beide doelstellingen optimaal te verenigen zijn. Indien vooraf in het steekproefkader kan worden aangegeven welke adressen te classificeren zijn als risico-adressen, dan kan op basis de steekproef worden gestratificeerd en de effectiviteit van het veldwerk worden verhoogd. Op deze wijze snijdt het mes aan twee kanten.

Werken aan het verbeteren van de kwaliteit

Verbetering van de kwaliteit van de GBA hangt samen met het bestrijden van de oorzaken van het ontstaan van onjuiste registraties. Tijdens het onderzoek is nagegaan welke factoren samenhangen met het ontstaan van onjuiste registraties, of een indicatie kunnen zijn voor de aanwezigheid van onjuiste registraties. Deze factoren zijn ondergebracht in conceptueel model.

Indicatoren voor een verhoogde kans op fouten op het niveau van de gemeente zijn onder meer: omvang en stedelijkheid van de gemeente, afstand tot de grens, aanwezigheid van expats en aanwezigheid van studenten. Gemeenten gaan er meestal van uit dat onjuiste registraties ook samenhangen met specifieke postcodegebieden (wijken). Omdat op het niveau van postcodegebieden veel populatiegegevens bekend zijn (o.a. over bevolkingssamenstelling, kredietwaardigheid, opkomst bij de verkiezingen,

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

etc.) is door ICTU nagegaan in hoeverre postcodesegmentatie behulpzaam kan zijn bij het effectief uitvoeren van kwaliteitsonderzoek.

Gemeenten gaan eveneens af op risicosignalen op het niveau van het individuele adres, die kunnen wijzen op onjuiste registratie. Bekende signalen op niveau van het adres zijn: administratieve leegstand, overbewoning, schijnverhuizingen, personen die zijn uitgeschreven en niet (ergens anders) ingeschreven, geregistreerde partners die op verschillende adressen wonen, aanwezigheid van briefadressen, etc.

Tenslotte zijn nog terugmeldingen van overheidsinstanties die werken met gegevens uit de GBA een belangrijke bron voor het opsporen van (individuele) onjuiste registraties in de GBA. Signalen c.q. terugmeldingen van deze instanties vormen een belangrijk aangrijpingspunt voor verbetering.

Een risicogestuurde aanpak van kwaliteitsonderzoek

Uitgangspunt bij het adresonderzoek 'Samen leren' is om te proberen zoveel mogelijk gebruik te maken van risicosignalen van gemeenten en van externe instanties.

Onderzoek naar de kwaliteit van de GBA kan in principe sterk gebaat zijn bij een risicogestuurde aanpak. Dat komt doordat mankracht effectief wordt ingezet als het onderzoek zich concentreert op adressen met een hoge kans op onregelmatigheden. Voorwaarde is wel dat bij de trekking van de steekproef bekend is welke adressen in het gebruikte steekproefkader verondersteld worden een verhoogde foutkans te hebben. Dit vereist een grondige voorbereiding van het onderzoek in samenwerking met de leveranciers van de bestanden (in het bijzonder de GBA).

Gebruik van de term 'adresonderzoek'

De term adresonderzoek wordt in het veld in verschillende betekenissen gebruikt, wat verwarring in de hand kan werken. Adresonderzoek 'Samen Leren' is de overkoepelende term voor het project, waarin samenwerking tussen organisaties aan het verbeteren van de kwaliteit van de GBA centraal staat. De term wordt ook meer specifiek gebruikt voor de methodiek voor het betrouwbaar meten van de kwaliteit van de GBA op landelijk niveau. Ook kan het slaan op de procedure die de gemeente volgt bij het controleren van GBA-gegevens. Adresonderzoek kan dan staan zowel voor het administratieve onderzoek rondom het adresgegeven binnen de GBA, of specifiek voor het huisbezoek dat wordt afgelegd in het kader van dat onderzoek.

In dit document proberen we daarom de term adresonderzoek te vermijden en bij voorkeur te spreken respectievelijk over 'adressen in onderzoek', 'af te leggen huisbezoeken' en 'GBA-kwaliteitsonderzoek'.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de doelstellingen van het gebruik van de onderzoeksmethodiek uiteengezet, binnen het kader van het project 'Samen leren'. Hoofdstuk 3 geeft achtergrondinformatie over de GBA. De praktische uitvoering van het onderzoek is beschreven in hoofdstuk 4. In dit onderzoeksinstrument hanteren we een instrumentele definitie van kwaliteit, die zich richt op de juistheid van de koppeling tussen persoon en adres in de GBA. Dit wordt uitgewerkt in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 beschrijft de wijze van steekproeftrekking. In hoofdstuk 7 wordt uitgelegd hoe de resultaten worden geanalyseerd. De eindproducten van het onderzoek staan omschreven in hoofdstuk 8.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

2 DOEL VAN HET GEBRUIK VAN DE ONDERZOEKSMETHODIEK

Doel van het gebruik van dit instrument

In samenwerking met externe experts heeft ICTU in 2012 een methodiek ontwikkeld voor het monitoren van de kwaliteit van de GBA. De methodiek is ontwikkeld in het kader van het project 'Samen leren'. Ruim vijftig gemeenten hebben hieraan deelgenomen. Een beschrijving van de methodiek is neergelegd in dit document, met als titel 'instrumentmap'.

Doel van deze *instrumentmap voor het uitvoeren van adresonderzoek* is om het ministerie van BZK een instrument aan te bieden dat jaarlijks op dezelfde manier kan worden ingezet en dat uit te breiden is naar gebruik binnen alle gemeenten.

Doel van het project 'Samen leren'

Het project 'Samen leren' omvatte als geheel de volgende doelstellingen:

1. Het ontwikkelen van een herhaalbare methodiek voor het uitvoeren van adresonderzoek

Ontwikkel een gedegen, herhaalbare methodiek voor het meten van de kwaliteit van de GBA. Daarmee kan het onderzoek jaarlijks op dezelfde manier worden uitgevoerd en zijn kwaliteitsindicatoren over de jaren heen vergelijkbaar. Dit is noodzakelijk om de kwaliteit te monitoren.

2. Meten van de kwaliteit van de GBA

Gebruik de methodiek een eerste keer in de praktijk om de kwaliteit van de GBA te meten.

3. Verbeteren van de kwaliteit van de GBA

Lever, naast meten van de kwaliteit, ook een bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit. Beoogde uitkomst van de verbetering van kwaliteit door dit onderzoek is, behalve correcties van onjuiste gegevens, ook:

- Meer samenwerking en begrip creëren tussen gemeenten en afnemers bij het doen van adresonderzoek.
- Vaststelling welke type terugmeldingen de kwaliteit het meest bevordert
- Een analyse van good practices die bijdragen aan verhoging van de kwaliteit.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

3 ACHTERGRONDINFORMATIE OVER DE GBA

Wat is de GBA?

De GBA is een verzameling gegevens over personen. De GBA maakt onderdeel uit van het stelsel van basisregistraties. Elke gemeente houdt een eigen bestand bij van personen die ingeschreven staan in de gemeente. Meestal is deze taak ondergebracht bij een afdeling Burgerzaken.

In het verleden hield elke gemeente een papieren bestand van persoonskaarten aan. Deze persoonskaarten zijn in het digitale tijdperk vervangen door een zogenaamde persoonslijst: een verzameling gegevens die betrekking heeft op een persoon, die bijgehouden wordt in een databaseprogramma.

In elke gemeente is een database beschikbaar met persoonslijsten van personen die ingeschreven staan. Daarnaast houdt het ministerie van BZK een gecompileerde lijst aan op landelijk niveau, waarin alle informatie uit de gemeentelijke GBA's is vervat. De informatie in de landelijke GBA wordt dagelijks geupdate aan de hand van gegevens die de gemeenten leveren.

De gemeente is samen met de burger en met uitvoeringsinstanties verantwoordelijk voor de kwaliteit. Bij de gemeente ligt het primaat voor het bijhouden van mutaties in de GBA, met een verplichting van anderen om wijzigingen te melden.

Verplichting tot registratie

Nederlandse burgers hebben de verplichting om zich in te schrijven in de GBA. In sommige gevallen wordt vrijstelling verleend van deze verplichting (de zogenaamde 'geprivilegieerden'). Voor personen jonger dan 18 jaar berust de verplichting tot inschrijving bij de wettelijke vertegenwoordigers. Bij verblijf van personen in een gesloten inrichting berust de verantwoordelijkheid voor correcte inschrijving bij de beheerder van de instelling.

Adresregistratie binnen de persoonslijst

In de persoonslijst is als regel een adres opgenomen waarop de persoon in kwestie bereikbaar is. In de meeste gevallen is dit het *woonadres*. Er bestaat ook in overleg met de gemeente een mogelijkheid om in de GBA een adres aan te houden waar men niet woont. In dat geval spreekt men over een *briefadres*. Briefadressen worden verstrekt door gemeenten indien burgers tijdelijk niet over een woonadres beschikken, bijvoorbeeld omdat ze zich vanuit het buitenland tijdelijk in een hotel hebben gevestigd of omdat ze dakloos zijn. In de GBA-adresregistratie is altijd aangegeven of het gaat om een briefadres dan wel om een woonadres.

Door allerlei oorzaken kan het adres ook ontbreken op een persoonslijst. Meestal gaat het dan om personen die vertrokken zijn met onbekende bestemming. Hiervan zijn er ongeveer 400.000 binnen Nederland. In zeer zeldzame gevallen (ca. 1.000 personen in Nederland) is geen regulier adres beschreven in de GBA, maar wel een 'locatie-omschrijving'.

Adresregistratie: bijzondere omstandigheden

Bijzondere gevallen doen zich onder meer voor de volgende omstandigheden:

- Bij verhuizing hoeven mensen zich niet onmiddellijk in te schrijven op hun nieuwe adres. Zij hebben hiervoor een termijn van 5 dagen tot hun beschikking. Gedurende die periode kan een feitelijk onjuiste inschrijving wettelijk zijn toegestaan.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

- Hetzelfde geldt voor tijdelijk verblijf op een ander adres, bijvoorbeeld in verband met vakantie, en voor tijdelijk verblijf van buitenlanders in Nederland. Aan tijdelijk verblijf van buitenlanders is een termijn van 4 maanden verbonden.
- Individuen kunnen worden vrijgesteld van de verplichting tot inschrijving in de GBA: de zogenaamde 'geprivilegieerden'. Dit geldt onder meer voor diplomaten. Geprivilegieerden kunnen zich trouwens wel inschrijven, maar hebben niet de verplichting. Geprivilegieerden dienen derhalve niet te worden meegeteld als het gaat om het vaststellen van de kwaliteit van de GBA.
- Personen kunnen feitelijk woonachtig zijn op meerdere adressen, bijvoorbeeld bij kinderen van ouders die co-ouders, bij personen die een aantal dagen per week op een ander adres doorbrengen, of personen die een aantal maanden per jaar in het buitenland verblijven. De GBA staat echter uitsluitend registratie op één adres toe. Voor het onderzoek betekent dit dat 'niet in overeenstemming met de GBA-registratie' toch 'feitelijk correct' kan betekenen.
- Gemeenten stellen restricties aan de adressen waarop personen zich mogen inschrijven. In het algemeen kunnen personen zich niet inschrijven op een bedrijfsadres. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor vakantiewoningen of caravans. Feitelijk kunnen mensen echter wel wonen op dit type 'verboden' adressen – dat gebeurt bijvoorbeeld wel eens als gevolg een scheiding. In dit geval staan de wettelijke regels een correcte inschrijving in de weg – het betekent dat hierdoor in de praktijk nooit 100% correcte GBA-inschrijvingen kan worden gehaald.
- Gemeenten staan soms toe dat personen zich inschrijven op een bedrijfsadres, bijvoorbeeld bij buitenlandse werknemers, die nog niet over een vast verblijfsadres beschikken. Dit is een voorbeeld van het toestaan van een inschrijving die feitelijk onjuist is.

Adresmutaties: wanneer

Een adresmutatie wordt normaal gesproken uitgevoerd op aanvraag van de burger (of diens wettelijke vertegenwoordiger). De burger moet zich hiervoor wenden tot de afdeling Burgerzaken van de gemeente. Ook kunnen in de GBA wijzigingen worden doorgevoerd op aanvraag van andere overheidsorganisaties. Daarnaast bestaat de mogelijkheid (en de verplichting) voor de ambtenaar van Burgerzaken om onder voorwaarden ambtshalve wijzigingen door te voeren, op grond van waarnemingen in het veld.

Adresmutaties: hoe

Bij adresmutatie binnen de gemeente wordt het adres op de persoonslijst gewijzigd. Bij adresmutatie buiten de gemeente wordt de persoonslijst doorgestuurd naar de GBA in de nieuwe gemeente. Bij adresmutatie naar het buitenland of bij overlijden krijgt de persoonslijst een gewijzigde status.

Vertrokken met onbekende bestemming

In de gevallen waarin bekend is dat de persoon niet meer woonachtig is op het oude adres, en een nieuw adres niet bekend is, krijgt een persoonslijst de VOW-status (vertrokken onbekend waarheen). In de praktijk betreft dit de volgende omstandigheden:

- persoon gaat (terug) naar het buitenland en vergeet zich uit te schrijven
- persoon verlaat een adres zonder zich ergens anders te vestigen (gaat een zwervend bestaan leiden)
- persoon verlaat een adres, schrijft zich in andere gemeente in en dit wordt niet goed doorgegeven/ verwerkt (administratieve fout)
- persoon wil 'onderduiken' c.q. onvindbaar zijn (b.v. voor schuldeisers o.i.d.). Deze persoon kan dan nog steeds feitelijk wel wonen op het laatste adres of kan op ander adres verblijven zonder zich daar in te schrijven.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

4 UITVOERING VAN ADRESONDERZOEK

Wijze van dataverzameling

Controle aan huis is een goede aanvulling op administratief onderzoek als er twijfels zijn over de correctheid van de koppeling tussen personen en adressen. Daarom gaat de door ICTU ontwikkelde methodiek uit van huisbezoek (face to face ondervraging) als methode van dataverzameling.

Vragenlijst

De vragenlijst voor het huisbezoek aan de deur is ontwikkeld door ICTU op basis van intensief contact met een vijftal pilotgemeenten en met een team van deskundigen (ICTU projectteam en team van adviseurs). In veel gemeenten bestaan standaardprotocollen voor het uitvoeren van adresbezoek. Daarbij wordt meestal een gestandaardiseerde vragenlijst gebruikt, die soms is geïmplementeerd op een handheld computer. De methodiek van ICTU sluit zoveel mogelijk aan bij de door de gemeenten gebruikte protocollen.

De door ICTU ontwikkelde vragenlijst omvat een feitelijke controle of de bewoning op een adres in overeenstemming is met de inschrijvingen in de GBA. De controle wordt uitgevoerd met een beperkt aantal vragen. Ook worden een enkele observaties van de buitendienstmedewerker met betrekking tot de uiterlijke staat van de woning vastgelegd (zie voor de vragenlijst bijlage a).

Stappen in de vragenlijst

De vragenlijst begint met een aantal observaties aan de buitenkant van het pand. Betreft het daadwerkelijk een woonhuis, lijkt er sprake van bewoning, etc. Vervolgens wordt er aangebeld. Indien er wordt opgedaan door een meerderjarige, wordt gevraagd of het een van de bewoners betreft. Zo niet, dan wordt om een bewoner gevraagd. Doet een minderjarige open, dan wordt naar een meerderjarige bewoner gevraagd. Is die niet aanwezig, dan kan een afspraak voor een herbezoek worden gemaakt. Wordt een meerderjarige bewoner getroffen, dan leggen de buitendienstmedewerkers uit dat de gemeente een adresonderzoek doet en wordt gevraagd of medewerking te verlenen.

Wanneer een (meerderjarige) bewoner bereid is mee te werken, dan wordt hem gevraagd of de buitendienstmedewerker(s) even mogen binnen komen. Dit is uiteraard geen verplichting. Vervolgens wordt de bewoner om legitimatie gevraagd. Ook hieraan hoeft de bewoner niet mee te werken, het gebeurt op vrijwillige basis.

De bewoner wordt vervolgens gevraagd om (zonder hulp) alle personen te noemen die op het bezochte adres wonen. De buitendienstmedewerkers controleren of deze namen ook voorkomen in de GBA. Controle vindt plaats op basis van naam en geboortedatum. Indien de bewoner een of meerdere personen niet noemt die in de GBA wel zijn ingeschreven, dan wordt aan de bewoner gevraagd of hij de ingeschreven personen kent. Indien meer namen worden genoemd dan zijn ingeschreven, dan wordt de bewoner erop gewezen dat zij niet zijn ingeschreven.

De buitendienstmedewerkers registreren de situatie van de bewoning zoals geconstateerd, dus voor eventuele correcties in de GBA.

Hiermee is het feitelijke interview afgerond. Aan het eind van de vragenlijst bestaat nog de mogelijkheid voor buitendienstmedewerkers om aan te geven dat zij in het bezoek aanleiding zien voor nader onderzoek.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Bij het eerste gebruik van de vragenlijst in 2012/2013 zijn veel opmerkingen verzameld van de deelnemende gemeenten. Aanbevolen wordt bij een vervolgmeting de vragenlijst te evalueren in het licht van de ervaringen van gebruikers. Aanscherpingen zijn nodig op de volgende punten: 1. het onderscheid tussen wonen en kortdurend verblijf: is dit onderscheid voldoende duidelijk voor bewoner en voor de enquêteur? 2. hetzelfde geldt voor het onderscheid briefadres/woonadres: is dit onderscheid in het controleproces voldoende duidelijk? 3. vastleggen van de indruk van de buitendienstmedewerker met betrekking tot de wenselijkheid van aanvullend onderzoek bij nonrespons (is in 2012 alleen gebeurd bij voltooide interviews).

Webapplicatie

Binnen de door ICTU voorgestelde methodiek is als uitgangspunt genomen dat het voor de gemeenten en voor de buitendienstmedewerkers zo eenvoudig mogelijk moet zijn om mee te doen en om het werk in het kader van het onderzoek uit te voeren. Mede daarom is gekozen voor een gestandaardiseerde vragenlijst en voor vastlegging van de gegevens in een webapplicatie.

De in 2012 gebruikte webapplicatie (gehost door bureau Desan) kon vanaf elke met internet verbonden computer worden gestart. In 2012 hebben de deelnemende gemeenten van ICTU een iPad ontvangen voor de uitvoering van het onderzoek. Elke gemeente had tevens de mogelijkheid om eigen iPads (of andere handheld computers) in te zetten.

In de webapplicatie wordt voor de buitendienstmedewerker zichtbaar gemaakt welke adressen moeten worden bezocht. Tevens is zichtbaar welke mensen ingeschreven zijn op het adres en of het een woon- dan wel briefadres betreft. De respons-/bezoekhistorie is ook zichtbaar. De buitendienstmedewerker heeft de mogelijkheid om bij elk adres commentaar toe te voegen in een 'logboek' binnen de applicatie.

Aanbevelingen van ICTU ten aanzien van de methodiek zijn:

- Werken aan de hand van een gestandaardiseerde vragenlijst
- Geïmplementeerd op iPad (of andere handheld)
- Directe toegang tot de GBA en andere relevante bestanden
- Mogelijkheid om op basis van het adresonderzoek gegevens in de GBA te actualiseren (N.B. de uitkomsten van het onderzoek hebben betrekking dan op de situatie in de GBA vóór actualisatie)
- Mogelijkheid om de uitkomst van het onderzoek zonder verdere administratieve handelingen te documenteren, onder toevoeging van tijdens het adresbezoek verzamelde relevante bijlagen (foto's van de situatie, scans van identiteitsbewijzen, gesproken toelichtingen door buitendienstmedewerker of bewoners).

Bij de eerste uitvoering van het veldwerk zijn niet al deze wensen gerealiseerd. Vastgehouden is aan gestandaardiseerde vastlegging van de gegevens met behulp van een computergestuurde vragenlijst. Het ontwerpen van app was binnen het tijdsbestek van het onderzoek niet mogelijk en evenmin het realiseren van online verbinding met GBA en andere relevante bestanden (overheidsinstanties en bestandsleveranciers). Voor de toekomst beveelt ICTU dit wel nadrukkelijk aan - vooral het ontbreken van een directe koppeling met de GBA heeft namelijk voor veel werk en operationele problemen gezorgd bij de deelnemende gemeenten.

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

De bovengenoemde aanbevelingen zijn ontwikkeld naar aanleiding van de ervaringen bij de gemeente Rotterdam. Het protocol voor adresonderzoek is hier vastgelegd in een app op de i-Pad van de buitendienstmedewerker. Met het protocol kunnen ook direct Processen Verbaal opgemaakt worden, wat de verwerking van de geconstateerde verbetering van de GBA-inschrijving vereenvoudigt. Dit is een perspectief dat ICTU als voorbeeld wil stellen voor de toekomstige uitvoering van adresonderzoek aan huis. Aan te bevelen is om een te ontwikkelen app voorafgaand aan het gebruik grondig te testen op gebruikersvriendelijkheid. Aanbevolen wordt om binnen de app ook de mogelijkheid te bieden om foto's (van woonomstandigheden; identiteitsbewijzen) te koppelen aan de data.

Steekproeftrekking en aanleveren adressen en bestandsverkeer

In deze meting is uitgegaan van levering van bestanden van te bezoeken adressen door gemeenten en door uitvoeringsorganisaties (SVB, DUO, CJIB en Kadaster). Verzocht is aan de instanties om random steekproeven aan te leveren van bestanden met een 'risico-sigitaal': een indicatie dat er iets niet klopt op een adres. Daarnaast is aan de gemeenten gevraagd om aanvullend aselekt getrokken adressen aan te leveren. Dit laatste staat centraal bij het verkrijgen van een schatting van het aantal correcte registraties. Op de steekproeftrekking wordt nader ingegaan in Hoofdstuk 6.

Op het punt van de steekproeftrekking dient het onderzoek nog verder te worden uitgewerkt en geformaliseerd. Hierop wordt verder ingegaan in Hoofdstuk 5 en 6.

Bestandsverkeer

Hierboven is aangegeven dat sterk wordt aanbevolen om actuele gegevens uit de GBA beschikbaar te stellen binnen het onderzoek. Binnen het tijdsbestek dat beschikbaar was voor het onderzoek was dit echter niet te realiseren. Daarom is gekozen voor verrijking van de steekproefbestanden (adressen) met GBA-informatie (ingeschreven personen) door de gemeenten, voorafgaand aan het veldwerk.

Voor het bestandsverkeer is gebruik gemaakt van de diensten van bureau Desan. De gang van zaken was als volgt:

- Adressen zijn door diverse instanties aangeleverd aan Desan
- Adressen zijn door Desan geleverd aan de gemeenten, waarna de gemeenten ingeschreven personen hebben opgezocht en ingevoerd.
- Verrijkte bestanden zijn teruggeleverd aan Desan en operationeel gemaakt voor het veldwerk
- Gemeentes zijn geïnstrueerd om direct voorafgaand aan het veldwerk de inschrijvingen nogmaals in de GBA te controleren.

Deze procedure heeft een aantal nadelen:

- In de tijdspanne tussen het aanleveren van de adressen en het uitvoeren van het veldwerk kunnen wijzigingen optreden in de GBA. Het betekent extra werk voor de uitvoerders omdat de gegevens in de GBA direct voorafgaand aan het veldwerk nog eens gecontroleerd moeten worden.
- Het verrijken van adresbestanden met persoonsinformatie (handmatig dan wel geautomatiseerd) was voor de meeste gemeenten veel werk en werd soms als een onoverkomelijk probleem ervaren
- Het bestandsverkeer brengt beveiligingsrisico's met zich mee die moeten worden afgedekt.

ICTU beveelt sterk aan om bij toekomstige metingen 1. steekproeven niet door de gemeenten te laten trekken maar dit centraal te doen (zie ook hoofdstuk 6) en 2. tijdens het veldwerk inzage in de GBA mogelijk te maken.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Bevoegdheden en 'blik' van buitendienstmedewerkers

De effectiviteit van huisbezoek als controlemiddel is sterk afhankelijk van de mensen die het werk uitvoeren. Daarbij spelen bevoegdheden en procedures een rol, maar ook de doortastendheid van de medewerker. Samenwerking met andere overheidsinstanties (zoals de Sociale Dienst) geeft een 'brede blik' op de bezochte huishoudens en bevordert doortastend optreden. Het helpt de medewerker bij het stellen van de juiste vragen en het helpt ook bij het effectief oplossen van administratieve fouten en andere misstanden.

De Dienst Stadstoezicht in Rotterdam heeft veel ervaring met deze multidisciplinaire aanpak. Zij spreekt in dit verband van 'meervoudig kijken': dat houdt in dat de medewerker niet alleen kijkt naar de kwaliteit van de inschrijvingen in de GBA, maar ook naar de staat van het pand, de brandveiligheid, de aanwezigheid van eventueel leerplichtige kinderen, de rechtmatigheid van uitkeringen, etc.

Benodigde informatie bij het veldwerk

Doelmatig controleren én verbeteren kan alleen als de buitendienstmedewerkers over de goede informatie beschikken tijdens het uitoefenen van hun taak. In dit onderzoek gaat het om de controle van de koppeling tussen personen en adressen. Logisch is daarom dat de buitendienstmedewerker minimaal moet beschikken over een adres en een overzicht van de ingeschreven bewoners. Omdat personen met een briefadres ook ingeschreven staan op het adres, maar (als het goed is) niet worden aangetroffen op het adres van inschrijving, dient ook bekend te zijn of de inschrijvingen feitelijke bewoning dan wel een briefadres betreffen.

Tijdens een pilotonderzoek is vastgesteld dat de buitendienstmedewerkers die het veldwerk uitvoeren baat hebben bij zoveel mogelijk aanvullende informatie, die een beter beeld geeft van de situatie op een te onderzoeken adres. Daarbij gaat het om de volgende informatie:

- Geslacht van de ingeschreven personen
- Geboortedatum van de ingeschreven personen
- BSN van de ingeschreven personen
- Datum van inschrijving in GBA op dit adres
- Loopt er al een onderzoek naar deze persoon ja/nee

Op het niveau van het onderzochte adres gaat het om de volgende aanvullende informatie:

- Wijkaanduiding (om efficiënt de route te kunnen plannen)
- Type woning
- Vloeroppervlak
- Aantal kamers
- Eigenaar
- Datum laatste uitschrijving (bij leegstand)
- Persoonsgegevens VOW-er (bij VOW-ers)
- Eventuele andere informatie die inzicht geeft in de woonsituatie van VOW-ers (bijvoorbeeld het adres gekoppeld aan uitkeringen, afgesloten leningen, telefoonabonnementen, etc. – dat laatste te onderzoeken via Experian of andere leveranciers van bestanden)
- Eventueel verdere informatie die bekend is bij partner-instanties (Bij terugmelding van andere overheidsdiensten).

Instructie

De deelnemende gemeenten zijn schriftelijk en mondeling geïnstrueerd in een drietal regionale bijeenkomsten. De schriftelijke instructie is bijgevoegd als bijlage (b). De volgende aandachtspunten zijn belangrijk bij het veldwerk:

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

- Adviseer de gemeenten huisbezoeken in duo's af te leggen. Op deze manier kan een persoon het gesprek met de bewoner voeren en oogcontact houden, terwijl de ander de gegevens noteert op de iPad. Ook is het veiliger.
- Adviseer om bij elk gesprek zo mogelijk binnen te treden (het interview binnenshuis uit te voeren). Ervaringen van gemeenten suggereren dat dit de kwaliteit van de informatie ten goede komt.
- Adviseer om gebruik te maken van een uniform en van een vorm van identificatie
- Indien tijdens het veldwerk geen online verbinding is met de GBA: adviseer om direct voorafgaand aan de huisbezoeken de GBA te controleren of de gegevens nog accuraat zijn
- Adviseer om voorafgaand aan de huisbezoeken zo mogelijk nog aanvullende gegevens te verzamelen uit externe systemen zoals Experian, BAG, etc.
- Adviseer om andere instanties binnen de gemeente op de hoogte te stellen (zoals de Politie, klantencentra, etc.)
- Adviseer om na afloop van het bezoek een bedankbrief te overhandigen. Een voorbeeldbrief is hiervoor ter beschikking gesteld (bijlage e).

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

5 VASTSTELLEN VAN DE KWALITEIT VAN DE GBA

Definitie van kwaliteit

Kwaliteit kan op verschillende manieren worden gedefinieerd. Er kan naar de feitelijke correctheid van de informatie worden gekeken, maar ook (bijvoorbeeld) naar de functionaliteit van de GBA-informatie in de processen van gebruikers. Verder onderscheid kan worden gemaakt naar: syntactische kwaliteit (correcte spelling etc.), logische kwaliteit (zijn elementen niet onderling tegenstrijdig), ketenkwaliteit (hoe vervult een element zijn rol in de keten), empirische kwaliteit (zijn de beschrijvingen in overeenstemming met de realiteit), proceskwaliteit (hoe passen gegevens binnen processen) en dynamische kwaliteit (zijn gegevens aan te passen c.q. worden ze dynamisch aangepast indien nodig).

De hier beschreven methodiek gaat als definitie van kwaliteit uit van de *feitelijke correctheid van de koppeling tussen een adres en de op dit adres ingeschreven personen*. Dit is ingegeven door het belang van de koppeling adres-persoon in het dagelijks gebruik van de GBA door afnemers. Bij afnemers van gegevens uit de GBA is de koppeling persoon-adres het meest relevant. Het verbeteren van het adresgegeven betekent dan ook het verbeteren van de kwaliteit van de GBA in de ogen van de gebruiker.

De definitie van kwaliteit als de *correctheid van de koppeling tussen een adres en de op dit adres ingeschreven personen* biedt goede mogelijkheden tot operationaliseren van het kwaliteitsbegrip – namelijk als het percentage correcte registraties. Dat betekent dat de kwaliteit op basis van deze definitie ook kwantitatief gemonitord kan worden. ‘Goede mogelijkheden tot operationalisatie’ betekent overigens niet dat de operationalisatie 100% probleemloos is. Op de probleempunten wordt hieronder ingegaan.

Probleempunten bij definitie van ‘correcte inschrijving’

De vraag is wat een ‘correct adres’ precies inhoudt. De wet staat toe dat mensen tijdelijk op een ander adres verblijven zonder zich daar in te schrijven. Ook bij verhuizing hebben mensen een week de tijd om hun GBA-inschrijving aan te passen. Bij controle van de adresgegevens levert dit ‘frictie’-onjuistheden op.

Ook is de werkelijkheid altijd veelvormiger dan een administratiesysteem. Zo kan bij verblijf van personen op meer dan één vast adres (denk aan mensen die in tijdelijk of met regelmaat in een pied-à-terre verblijven of aan verblijf van kinderen bij co-ouderschap, etc.) discussie ontstaan over wat een ‘correcte inschrijving’ is. Tenslotte kunnen personen worden vrijgesteld van inschrijving in de GBA (‘geprivilegieerden’) en kan een gemeente (tijdelijk) inschrijving toestaan op adressen die geen woonbestemming hebben, zoals bedrijfsadressen. Hierbij is discussie mogelijk over of de inschrijving van een persoon op een adres al dan niet correct is.

Ontwikkelen van een kwaliteitsindicator

Bij het onderzoeken van de kwaliteit van de koppeling personen-adressen in de GBA moeten indicatoren worden vastgesteld die de kwaliteit van de GBA weerspiegelen. Hier is gekozen voor:

- Het percentage personen (persoonslijsten uit de GBA) met een correct geregistreerd adres
- Het percentage adressen (uit de GBA) waarvoor geldt dat
 - alle ingeschreven personen feitelijk wonen op dat adres
 - en geen personen op het adres wonen die niet ingeschreven staan.

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

Bij de adressenindicator gaat het om een indicator gebaseerd op *bewoonde adressen*. Leegstaande adressen zijn hierin niet opgenomen. Voor een compleet overzicht van de situatie op adresniveau is het in de toekomst raadzaam om ook leegstandadressen mee te nemen in het steekproefkader. In dat geval zou een landelijk percentage ‘bewoonde leegstandadressen’ aan de indicatoren kunnen worden toegevoegd. Dit heeft echter enige voeten in aarde (zie Hoofdstuk 6).

Wanneer is de koppeling adres-persoon correct

In de ICTU-methodiek wordt op elk onderzocht adres nagegaan of de bewoning conform de inschrijvingen in de GBA is. Dit gebeurt middels huisbezoeken die niet van tevoren worden aangekondigd. Ondervraagd wordt degene die de deur opendoet, mits deze persoon meerderjarig is en zichzelf kenbaar maakt als bewoner van het adres. Uitgegaan wordt van de goede trouw van de respondent bij het beantwoorden van de vragen.

De uitkomst van het onderzoek kan dan zijn:

- Niet alle GBA-registraties worden genoemd en daarnaast geen anderen
- Niet alle GBA-registraties worden genoemd, maar wel anderen
- Alle GBA-registraties worden genoemd en daarnaast nog anderen.

Een complicatie is nog dat er personen op een adres kunnen verblijven, die *terecht* niet in de GBA zijn ingeschreven (waarvan geen persoonslijst bestaat). Daarbij gaat het bijvoorbeeld om geprivilegieerden en om mensen die tijdelijk verblijven op een adres. Hiermee moet in de vragenlijst rekening worden gehouden: het moet niet leiden tot een ‘onjuist’-registratie.

De onderste steen boven?

Van belang is om aan te geven dat er bij dataverzameling via ondervraging geen harde waarborgen zijn dat de verkregen informatie in alle gevallen conform de waarheid is. Indien de ondervraagde persoon er belang bij heeft om de situatie anders voor te stellen dan zij is, dan zal in veel gevallen niet de juiste informatie worden verkregen. Overigens hangt een en ander af van de bevoegdheden van de degenen die de ondervraging uitvoert. Een bevoegd opsporingsambtenaar heeft meer mogelijkheden dan andere buitendienstmedewerkers om sancties op te leggen en ook om medewerking aan het onderzoek af te dwingen.

Omdat in aanvulling op de antwoorden van de respondent een rijker beeld te krijgen van de bewoning op een adres is de aanbeveling om ook observatie in te zetten als dataverzamelmiddel. De buitendienstmedewerker die het onderzoek uitvoert wordt in dat geval gevraagd een aantal observaties te noteren over het bezochte adres.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

6 STEEKPROEFTREKKING EN STRATIFICATIE

Steekproefkader van adressen

In de hier ontwikkelde methodiek wordt uitgegaan van een steekproef van adressen uit de GBA. De GBA is een lijst van personen, waaraan het adres gekoppeld is als attribuut. Wij nemen aan dat antwoord vereist is op twee vragen:

- of *ingeschreven personen* op het juiste adres staan geregistreerd,
- of er personen zijn die *niet* zijn geregistreerd, terwijl dat wel zou moeten.

Een adressteekproef geeft antwoord op de eerste vraag, mits de persoonslijst een adres bevat. Er bestaan echter persoonslijsten in de GBA zonder adres. In de meeste gevallen hebben deze een VOW-status (vertrokken onbekend waarheen; ca. 400.000 gevallen in Nederland). Indien VOW-ers op een adres in Nederland wonen dan worden ze gevonden binnen een adressteekproef. Als ze buiten Nederland verblijven worden ze niet gevonden en dus ook niet als onjuiste registratie opgemerkt. Dat laatste komt wel veel voor, namelijk bij studenten en ex-pats die bij vertrek uit Nederland niet de moeite hebben genomen zich uit te schrijven. Hetzelfde geldt voor de zeer incidentele gevallen van personen die geen adres maar wel een locatie-omschrijving op de persoonslijst hebben staan (ca. 1.000 gevallen in Nederland).

Het onderzoeken van de tweede vraag kan niet bij het trekken van een steekproef van personen. Niet-geregistreerde personen vallen buiten een steekproef van personen. Een goed dekkende steekproef van adressen heeft dit probleem niet. Niet-geregistreerden worden in principe gevonden in een adressteekproef (tenzij ze zwervend zijn).

Op basis van een adressensteekproef kunnen uitspraken over de onderzochte adressen worden gedaan, maar ook over de personen die worden aangetroffen op die adressen. Dat is efficiënt omdat je op een adres in één keer meerdere personen kunt tellen. Een plezierige eigenschap van een adressteekproef is verder dat alle inwoners (van een gemeente) een gelijke kans hebben om in een adressensteekproef terecht te komen.

Samenstellen van een steekproefkader van adressen

Door alle adressen uit de GBA samen te nemen ontstaat een steekproefkader van bewoonde adressen. Dit is het kader dat voor het onderzoek is gehanteerd. Dit houdt een beperking in, want ook op *leegstaande* adressen worden soms personen aangetroffen, die zich wettelijk gezien moeten inschrijven in de GBA. Vaak betreft dit buitenlandse werknemers. Ook op leegstand-adressen is dus bij controles kwaliteitswinst te behalen. Voor een compleet overzicht van de situatie op adresniveau is het dus raadzaam om ook leegstandadressen mee te nemen in het steekproefkader.

Een steekproefkader voor dit onderzoek dient daarom (idealiter) te worden opgebouwd uit dekkende kaders:

- Bewoonde adressen: alle GBA-adressen waarop ten minste één persoon staat ingeschreven.
- Leegstaande adressen: alle adressen waarop niemand staat ingeschreven.

Het samenstellen van een steekproefkader van leegstandadressen is in het kader van deze instrumentmap niet volledig in kaart gebracht. Het is onze aanname dat leegstandbestanden van de gemeenten niet een volledig en systematisch beeld geven van leegstand, onder meer omdat gemeenten verschillende definities hanteren. Het systematisch opbouwen van een landelijk bestand wordt daarom aanbevolen.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Enkele opmerkingen over leegstaande woonadressen

De zogenaamde administratieve leegstand-adressen (adressen met een woonbestemming zonder GBA-inschrijving) hoeven niet feitelijk leeg te staan. Hier kunnen bijvoorbeeld geprivilegieerden wonen, of mensen met een tweede woning of pied-à-terre, die hier een beperkt aantal dagen per week of weken per jaar verblijven en zich daarom niet hoeven in te schrijven. Ook hoeft administratieve leegstand niet te betekenen dat het adres feitelijk bestaat of bewoonbaar is. Binnen de door gemeenten aangehouden leegstandbestanden worden geregeld woningen aangetroffen die onbewoonbaar zijn, gesloopt zijn of van functie veranderd, nog in aanbouw zijn, etc.

Er bestaat een basisadministratie gebouwen (BAG). Een deelverzameling van de gebouwen zijn de gebouwen met een woonbestemming. Geregistreerd is of een gebouw oorspronkelijk is neergezet met de bestemming 'wonen' en niet of het feitelijk in gebruik is als woning. Daarnaast is niet altijd duidelijk of de geregistreerde gebouwen al feitelijk afgebouwd/bewoon-klaar zijn. Ook staan er gebouwen met woonbestemming op de lijst die niet bewoonbaar of zelfs al afgebroken zijn.

Getrapte opzet van de steekproef

In 2012 is gekozen voor een getrapte aanpak van de steekproeftrekking. Dat wil zeggen dat om te beginnen een groot aantal gemeenten is benaderd voor deelname aan het onderzoek, met als doel uiteindelijk ca. 50 gemeenten te laten meedoen aan het onderzoek. Bij de werving van gemeenten is rekening gehouden met een goede spreiding van gemeenten op factoren die vanuit het conceptueel model relevant werden geacht voor de kwaliteit van de GBA. Het gaat daarbij omvang van de gemeente, stedelijkheid, aanwezigheid van studenten, van expats, etc. Binnen de deelnemende gemeenten zijn de uiteindelijke steekproefbestanden samengesteld.

Omdat niet gekozen is voor random trekking van gemeenten kan de gevolgde procedure niet als aselect worden beschouwd. Dat heeft nadelen voor de generaliseerbaarheid van de resultaten. Bij toekomstige metingen wordt gestreefd naar deelname door alle gemeenten, waarmee dit bezwaar wegvalt.

Steekproefomvang per gemeente

In de eerste meting van dit onderzoek is uitgegaan van een vaste steekproefomvang per gemeente ($n=150$, waarvan 25 random getrokken adressen en 125 op basis van risicosignalen). Dit aantal is voorafgaand aan het onderzoek vastgesteld als een aantal dat praktisch haalbaar zou zijn voor deelnemende gemeenten.

Een vaste steekproefomvang per gemeente is niet optimaal om tot een nauwkeurige schatting van het landelijk percentage foute adressen te komen. Door de disproportionele stratificatie naar gemeente is geoptimaliseerd op de nauwkeurigheid van het meten van het percentage foute adressen *per gemeente*, en niet op de nauwkeurigheid van de schatter voor het landelijk percentage foute adressen. Voor een zo nauwkeurig mogelijke landelijke schatting zou de steekproef anders moeten worden opgebouwd – met proportionele trekking van adressen per gemeente.

Trekken van de steekproef

Het feitelijk samenstellen van de steekproefbestanden en het verrijken van de gebruikte adresbestanden met persoonsinformatie (handmatig dan wel geautomatiseerd) was voor de meeste gemeenten veel werk en werd bij de meting soms als een onoverkomelijk probleem ervaren. Dit ondanks het feit dat ICTU hiervoor queries ter beschikking heeft gesteld aan de deelnemende gemeenten (zie bijlage d).

Omdat het ook onderzoekstechnisch aan te bevelen is voor de onderzoeker om de steekproeftrekking in eigen hand te houden, beveelt ICTU aan om bij vervolgmetingen de

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

steekproeven samen te stellen uit landelijk beschikbare bestanden. Indien leegstandadressen betrokken worden in het onderzoek is dit een noodzaak, omdat de bestanden van gemeenten hiervoor te divers van aard zijn. Dat geldt ook indien wordt voortgegaan met een aanpak op basis van risicoadressen: het samenstellen van een steekproefkader met stratificatie op basis van risicosignalen lijkt praktisch uitsluitend haalbaar indien het steekproefkader landelijk wordt samengesteld (zie hieronder).

Stratificatie op basis van adressen met een risicosignaal

Uit overleg met de gemeenten is gebleken dat het bij toekomstige metingen zinvol kan zijn om de steekproef van adressen te stratificeren naar risicosignalen. De ervaring binnen de gemeenten is dat onjuiste registraties in sterke mate geclusterd naar postcode voorkomen. Bestanden van Experian laten zien dat ook kredietrisico sterk verschilt naar postcodegebieden. Stratificatie naar dergelijke criteria zou de efficiency van het veldwerk kunnen verhogen en de betrouwbaarheid van de uitkomsten sterk kunnen vergroten.

Gemeenten gebruiken ook op het niveau van het individuele adres risicosignalen die kunnen wijzen op onjuiste registratie. Bekende signalen op niveau van het adres zijn: administratieve leegstand, overbewoning, schijnverhuizingen, personen die zich uitgeschreven hebben en niet weer (ergens anders) ingeschreven, geregistreerde partners die op verschillende adressen wonen, aanwezigheid van briefadressen, signalen van partner-organisaties zoals SVB, DUO, CJIB, Belastingdienst, UWV, etc.

Onderzoek naar de kwaliteit van de GBA kan sterk gebaat zijn bij een risicogestuurde aanpak. Dat komt doordat mankracht effectief wordt ingezet als het onderzoek zich concentreert op adressen met een hoge kans op onregelmatigheden. Voorwaarde is wel dat bij de trekking van de steekproef bekend is welke adressen in het gebruikte steekproefkader verondersteld worden een verhoogde foutkans te hebben. Dit vereist een grondige voorbereiding van het onderzoek in samenwerking met de leveranciers van de bestanden (in het bijzonder de GBA).

Een stratificatie naar risicosignalen zou als volgt kunnen worden opgezet. Per organisatie wordt (per gemeente) een lijst aangegeven met alle ‘risicovolle’ adressen. Deze informatie wordt gekoppeld (op adres) aan het steekproefkader. Voor ieder adres in het kader wordt dan feitelijk gekeken of het op de lijst met risicovolle adressen staat of niet. Het steekproefkader wordt op deze manier in twee strata verdeeld: risicovolle adressen (stratum1) en niet-risicovolle adressen (stratum 2). De totale te trekken steekproef moet nu over de twee strata worden verdeeld. Er zal moeten worden nagedacht over hoe de steekproef over de twee strata moet worden verdeeld. Als het doel is om zo betrouwbaar mogelijk schattingen te kunnen maken van de kwaliteit van de GBA, dan ligt de Neyman allocatie voor de hand (dit moet nog nader worden uitgerekend). De stratificatie is hier beschreven voor een indeling in twee strata, maar het kunnen er ook meer zijn: stratum 1: risicovol volgens SVB, stratum 2, risicovol volgens DUO, maar niet volgens SVB, stratum 3 niet risicovol etc. Het enige dat van belang is, is dat voor ieder adres duidelijk is tot welk stratum het behoort, voordat de steekproef wordt getrokken.

Vergelijking van risicosignalen

In de eerste meting zijn per gemeente bestanden met verschillendsoortige risicosignalen meegenomen in het adresonderzoek - maar zonder hierop formeel te stratificeren. Het idee was om na te gaan welke signalen indicatief zijn voor onjuiste registraties, dat wil zeggen voor een hoge foutkans op een adres.

De gemeenten hebben de volgende bestanden met risico-adressen aangeleverd:

- Adressen waarop een briefadres gevestigd is
- Adressen waarbij een bewoner vertrokken is met onbekende bestemming
- Adressen met administratieve leegstand.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Daarnaast hebben de volgende afnemers adressen voor het onderzoek aangeleverd:

- Kadaster (eigenaar van het adres is langer dan 5 jaar geleden overleden)
- SVB (indicatie van overbewoning)
- DUO (adressen waarbij personen die studiefinanciering aanvroegen door DUO worden aangemerkt als 'licht verdacht' op basis van hun eigen risico-model)
- CJIB (Wel ingeschreven, niet woonachtig gebaseerd op politie waarneming).

Uitgangspunt bij het adresonderzoek 'Samen leren' is om te proberen zoveel mogelijk gebruik te maken van risicosignalen van gemeenten en van externe instanties.

Vastgesteld is dat vrijwel alle onderzochte risicosignalen een groot verschil maken. De gebruikte risicoadressen, met uitzondering van de adressen afkomstig van het Kadaster, zijn allemaal indicatief voor kwaliteitsproblemen in de GBA (en dus serieus te nemen als risicosignaal). Het bestand van briefadressen en het leegstandbestand bevatten de meeste incorrecte adresregistraties. Ook het CJIB-bestand is een rijke bron van onjuiste registraties in de GBA.

NB. De gedachtegang bij het opzetten van het adresonderzoek is om bij elke nieuwe meting nieuwe risicosignalen mee te nemen in het onderzoek. Dit vereist vroegtijdig contact met de betrokken instanties over de koppeling van bestand aan het GBA-steekproefkader.

Aanbevelingen met betrekking tot de steekproeftrekking

Gegeven de onderzoeksinspanning zijn in 2012 de gerealiseerde (relatieve) marges vrij groot. Bij de landelijke cijfers is de marge ongeveer 50% van de schatting. Er zijn verschillende strategieën die bij toekomstig onderzoek kunnen helpen om deze marges terug te dringen:

- landelijke schattingen blijven baseren op random getrokken adressen, maar het aantal random getrokken adressen vergroten naar gelang de omvang van de gemeente (liefst evenredig met het aantal huishoudens in een gemeente),
- niet random adressen (de adressen uit andere bronnen) gebruiken om de steekproef voorafgaand aan het onderzoek te stratificeren; dit vereist een grote zorgvuldigheid bij het samenstellen van het steekproefkader,
- gemeenten niet mee laten doen op basis van vrijwilligheid, maar gemeenten trekken met kans evenredig aan het aantal huishoudens; dit voorkomt ongelijke gewichten. Nog beter is het om integraal bij alle gemeenten onderzoek te doen. Om de onderzoeksdruk te verkleinen kan men zich bij sommige gemeenten dan beperken tot random adressen.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

7 ANALYSE VAN DE GEGEVENS

Berekenen kwaliteitsschatting per gemeente

Het adresonderzoek GBA heeft verschillende doelstellingen, onder meer om op gemeenteniveau samenwerking tussen uitvoeringsinstanties te stimuleren en om de GBA te corrigeren waar dat noodzakelijk is. De doelstelling waar hier op in wordt gegaan is het vaststellen van de kwaliteit van de GBA, meer in het bijzonder welk percentage adressen of personen binnen de gemeenten verkeerd is geregistreerd.

De gebruikte indicatoren

Kwaliteit is een meerdimensionaal begrip. De kwaliteit van de GBA kan op verschillende manieren in beeld worden gebracht (zie Hoofdstuk 1). Hier is gekozen voor een tweetal - nauw aan elkaar gerelateerde - ingangen.

De GBA is een register van ingeschreven personen, waarvan het adres is geregistreerd. Elke ingeschreven persoon in de GBA kan op het juiste adres, dan wel op een onjuist adres zijn geregistreerd. Het percentage juist geregistreerde personen is daarmee een kwaliteitsindicator voor de GBA. In dit onderzoek wordt deze indicator gehanteerd.

De persoonslijsten in de GBA kunnen worden geaggregeerd naar adresniveau. Daardoor ontstaat een tweede manier om de kwaliteit van de GBA uit te drukken, namelijk het percentage adressen waarvan de feitelijke bewoners precies overeenkomen met alle in de GBA op het adres geregistreerde personen. Het percentage adressen waar dit het geval is, wordt hier als tweede indicator gehanteerd (n.b. leegstaande adressen zijn dus niet opgenomen in deze indicator).

De nodige zorgvuldigheid dient betracht te worden opdat geen dubbeltellingen optreden. In veel gevallen staat namelijk één persoon die niet op het juiste adres woont voor twee onjuiste adresregistraties in de GBA: een fout op het adres waar de persoon ten onrechte woont en een fout op het adres waar de persoon ten onrechte *niet* woont.

Optimalisatie op 'de gemiddelde gemeente'

De gekozen onderzoekopzet is mede ingegeven door de projectdoelstelling om samenwerking tussen gemeenten en uitvoeringsinstanties te bevorderen. Daarom hebben alle deelnemende gemeenten (in 2012) een gelijk aandeel in het veldwerk gekregen. In de gekozen opzet onderzoeken alle deelnemende gemeenten een vast aantal (150) adressen per gemeente. Dit betekent dat de 150 (voorzien) onderzoeksadressen bijvoorbeeld in Amsterdam 'staan voor' een populatie van 414000 adressen; in Baarle-Nassau voor 2900 adressen.

De opzet van het onderzoek is met dit uitgangspunt geoptimaliseerd voor het schatten van de indicatoren in 'de gemiddelde gemeente', dus: wat is het percentage correct geregistreerde personen en adressen bij een random getrokken gemeente (waarbij Amsterdam dezelfde trekkingskans heeft als Baarle-Nassau)? Deze opzet sluit aan bij hoe het onderzoek in het verleden is uitgevoerd. Deze indicator is ook het best vergelijkbaar met de cijfers die in voorgaande jaren zijn verzameld.

Naast deze indicator kan ook een landelijk cijfer worden berekend, gebaseerd op alle adressen c.q. personen in Nederland. De onderzoeksvraag is hier: wat is de kans dat een willekeurig adres of persoon in de GBA een correcte registratie betreft? De consequentie van de keuze voor gelijke aantal ondervraagden per gemeente is dat de gewichten die nodig zijn om een landelijke schatting te maken van de percentages correct geregistreerde personen en adressen sterk uiteenlopen. Dit resulteert in relatief hoge betrouwbaarheidsmarges voor het landelijk kwaliteitscijfer.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Zuiverheid schatters binnen gemeenten

Om zuivere schatters te verkrijgen voor de foutpercentages is het nodig om precies zicht te hebben op de procedure die van populatie tot steekproef heeft geleid. Hieraan is alleen voldaan bij random getrokken adressen. Geredeneerd vanuit de doelstelling van het schatten van het foutpercentage per gemeente zijn in beginsel alleen de random adressen bruikbaar.

Adressen die getrokken zijn op basis van speciale kenmerken (risicosignalen) kunnen een rol spelen indien (1) de populatiecijfers bekend zijn voor deze kenmerken en (2) binnen de deelverzamelingen van adressen die aan de kenmerken voldoen random wordt getrokken. In dat geval is er feitelijk sprake van een gestratificeerde steekproef en kunnen bij de procedure de insluitkansen van de adressen worden bepaald.

De inversen worden dan de gewichten van de adressen. Wanneer de strata niet de gehele populatie overdekken is er in beginsel een probleem omdat er adressen met trekkingskans 0 voorkomen. Dit probleem kan worden opgelost door het gestratificeerde deel met het random deel te combineren en dan de trekkingskans per adres te bepalen.

Een rekenvoorbeeld. Bij een random steekproef hebben alle 25 adressen insluitkans π_0 . Bij de gestratificeerde steekproef zijn er de strata 1, 2 en 3, die respectievelijk 0.2, 0.3 en 0.5 van de gemeente adressen bestrijken. Binnen stratum 1 worden 15 extra adressen getrokken, binnen stratum 2 10 adressen en in stratum 3 is geen extra steekproef. Dan hebben de 15 extra adressen in stratum 1 een insluitkans van $\pi_0 * 15 / (25 * 0.2) = 3\pi_0$, dus de totale insluitkans, inclusief de random steekproef, van de adressen in stratum 1 is $4\pi_0$. Voor stratum 2 is de totale insluitkans $\pi_0 + \pi_0 * 10 / (25 * 0.3) = 2.33\pi_0$. Voor stratum 3 blijft het uiteraard π_0 . Hieruit volgen de gewichten die tot zuivere schatters leiden.

Het samenstellen van de strata een forse klus zijn. Dit loont echter wel de moeite indien de strata goed gekozen zijn. Wanneer adressen met een grote foutkans ook een hoge insluitkans hebben leidt het tot een aanzienlijk hogere nauwkeurigheid van de schatters.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

8 EINDPRODUCTEN

Het Project Adresonderzoek 'Samen Leren' heeft als doelstelling bij te dragen aan samenwerking tussen uitvoeringsinstanties en gemeenten en om de GBA te corrigeren waar dat noodzakelijk is.

De beschreven methodiek levert de volgende eindproducten op:

- Een indicatie voor de kwaliteit van de GBA per gemeente
NB In 2012 zijn de schatting gebaseerd op ca. 25 observaties per gemeente en dus is hierop een ruime marge van toepassing.
- Een indicatie voor de kwaliteit van de GBA van 'de gemiddelde gemeente'
Dit is het gemiddelde van de onderzochte gemeenten.
- Een indicatie voor de kwaliteit van de GBA landelijk
NB De weegfactoren zijn met de in 2012 gehanteerde steekproefaantallen aanzienlijk en daarom heeft de projectie naar het landelijk niveau een hoge mate van onbetrouwbaarheid.
- Aantallen personen geassocieerd met de foute adressen.
- Een gemiddelde foutkans per type risicosignaal (analyse van de effectiviteit van risicosignalen)
- Een overzicht van redenen die mensen noemen voor afwijkingen t.o.v. de GBA registratie
- Een bestand met kwalitatieve informatie 'thick descriptions' – beschrijvingen die horen bij adressen waar de registratie onjuist lijkt te zijn.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

BIJLAGEN

- a) **Vragenlijst**
- b) **Instructie gemeenten (toelichting)**
- c) **Trekking gemeentes voor adresonderzoek**
- d) **Omschrijving queries steekproeftrekking en bestandsverrijking en sjabloon aanleveren adressen veldwerkbureau**
- e) **Model bedankbrief**

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Bijlage A Vragenlijst

Adresonderzoeken GBA 'Samen leren'
Vragenlijst pilot 4.0 definitief uitvoeringsfase
ICTU
12 november 2012

Vragenlijst

Voorafgaand aan het onderzoek

A0 *Op het moment van inlezen van de GBA-gegevens waren er in totaal .. bewoners geregistreerd op dit adres. Komt dat overeen met uw gegevens (voor het geval u over recentere informatie beschikt). [S]*

NB DEZE VRAAG VOORAFGAAND AAN HET HUISBEZOEK BEANTWOORDEN!

1. ja
2. nee, volgens de recente GBA uitdraai staat er een ander aantal bewoners ingeschreven, namelijk: [] []

Observatie vanaf buiten

A1 *Wat is uw observatie vanaf buiten m.b.t. dit adres?[M]*
MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

1. Het adres bestaat niet / er is geen bebouwing of verblijfplaats
2. Het adres betreft een pand in aanbouw
3. Het adres is dichtgetimmerd / pand wordt gesloopt
4. Het adres lijkt een bedrijfsadres/ geen woonbestemming
5. Het adres betreft een kampeerplek of vakantiewoning
6. Het adres lijkt leeg te staan/ onbewoond
7. Het adres lijkt een regulier woonadres
8. Het adres betreft één adres waar meerdere woningen zijn (bv. bejaardenhuis, verzorgingshuis, gevangenis of andere instelling)
9. Anders, namelijk ... <open>

A2 *Wat is uw observatie na aankloppen/ aanbellen? [S]*

1. Er wordt niet opengedaan / adres lijkt niet bewoond door particulieren > A3-5 + einde
2. Er wordt niet opengedaan / adres lijkt bewoond door particulieren > A3-5 invullen en vervolgens herbezoek (2 keer)
3. Er wordt niet opengedaan / onduidelijk of het adres bewoond is door particulieren > A3-5 invullen en vervolgens herbezoek (2 keer)
4. De deur wordt geopend / uitsluitend kinderen (jonger dan 16) aanwezig > A5 + maak afspraak herbezoek
5. De deur wordt geopend / er is een meerderjarige (16 jaar of ouder) > A5 en verder

INDIEN A2=1,2,3 (was eerder 2,3)

A3 *Zijn de onderstaande observaties wel of niet van toepassing op het adres?[M]*
MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

1. Er is een deurbel of klopper
2. Er zijn één of meerdere naam bordjes > noteer eventueel hieronder
3. Er brandt licht/ er is tv of radio aan
4. Er is stoffering aanwezig

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

5. Er is (binnen) huisraad /spullen aanwezig
6. Er zijn huisdieren aanwezig
7. Er zijn kinderen aanwezig
8. Er zijn volwassenen aanwezig
9. Er staan fietsen of andere spullen buiten die tot het adres lijken te behoren
10. Er staat vuilnis buiten die tot dit adres lijkt te behoren
11. Er zijn veranderingen ten opzichte van vorige bezoek (gordijnen; licht; spullen om het huis)
12. Buren melden dat het adres bewoond is
13. Er ligt post

INDIEN A2=1,2,3 (was eerder 2,3)

A4 Zijn er andere observaties waaruit u kunt af leiden of het adres al dan niet bewoond is? [O]

<open>

A5 Ruimte voor opmerkingen / overige observaties [O]

NB DEZE RUIMTE BLIJFT STAAN OP DE PAGINA OOK BIJ HERBEZOEK

<open>

EINDE

Gesprek met meerderjarige (16+) persoon die de deur opendoet

Q1 Goede..., mijn naam is ..., buitendienstmedewerker van de gemeente

Bent u bewoner van dit adres? [S]

TOON DUIDELIJK ZICHTBAAR UW LEGITIMATIE

LICHT DESGEWENST ACHTERGROND VAN HET ONDERZOEK TOE EN GEEF AAN DAT DE BEWONER EEN VERPLICHTING HEEFT OM MEE TE WERKEN AAN ONDERZOEK VAN DE BEVOLKINGSADMINISTRATIE

3. ja > Q4
4. nee
5. weet niet/ onduidelijk (bijv. door taalprobleem)

Q2 Kunt u (één van) de bewoner(s) van dit adres er alstublieft even bijhalen? [S]

LICHT DESGEWENST ACHTERGROND VAN HET ONDERZOEK TOE EN GEEF AAN DAT DE BEWONER EEN VERPLICHTING HEEFT OM MEE TE WERKEN AAN ONDERZOEK VAN DE BEVOLKINGSADMINISTRATIE

1. ja > Q4
2. op dit moment niet > *afspraak maken herbezoek*
3. nee/geen antwoord > *probeer afspraak te maken*

Q3 Waarom kunt de bewoner(s) niet voor ons ophalen? [O]

<open>

BUITENDIENSTMEDEWERKER NOTEER

1. *lukt om alsnog een afspraak maken*
2. *herbezoek*

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Q4 Mogen wij binnenkomen om een paar vragen te stellen? [S]

1. ja, respondent geeft nadrukkelijk toestemming
2. nee

Q5 Kunt u zich identificeren als bewoner van dit adres? [S]

LICHT DESGEWENST TOE DAT U GERECHTIGD BENT DIE VRAAG TE STELLEN
NB DEZE VRAAG IS NIET VAN INVLOED OP HET VERVOLG VAN HET GESPREK

1. bewoner identificeert zich
2. bewoner identificeert zich niet

Q6a Wij zijn op het moment bezig met een controle van de gegevens zoals die in de gemeentelijke basisadministratie staan. Kunt u mij vertellen hoeveel personen er op dit adres wonen? [Q]

<GETAL 0-99>

- 100 of meer
 weet niet/ wil niet zeggen

Q6b Kunt u mij vertellen wat de namen en leeftijden zijn van de personen die op dit adres wonen? [M]

GEGEVENS GBA NIET LATEN ZIEN EN NIET OPLEZEN!
GOED DOORVRAGEN: En wie wonen er nog meer?

VINK AAN

- persoon 1 genoemd
- persoon 2 genoemd
- ...

- respondent noemt personen die niet in de lijst staan, <open>
 weet niet/ wil niet zeggen

PROGR: ZET IN BESTAND SVP WELKE SITUATIE VAN TOEPASSING IS [S]

Respondent heeft genoemd

1. (precies en correct) alle in het GBA geregistreerde personen > Q10
2. *alle* in het GBA geregistreerde personen + nog andere personen > Q9
3. slechts een deel van de in het GBA geregistreerde personen
4. een deel van de in het GBA geregistreerde personen + nog andere personen
5. uitsluitend personen die *niet* in het GBA geregistreerd staan
6. niemand
7. Weet het niet/ wil het (echt) niet zeggen

INDIEN NIET LEEGSTAND EN NIET IEDEREEN GENOEMD BIJ Q6b (3-7)

Q7 Wonen de volgende personen volgens u op dit adres ? [M]

EEN VOOR EEN DE ONTBREKENDE NAMEN OPLEZEN EN AANVINKEN INDIEN WOONACHTIG
(DUS NIET INDIEN BRIEFADRES)!

- Niet aangevinkt persoon bij Q6b #1
- Niet aangevinkt persoon bij Q6b #2
- ...

- nee
 weet niet/ wil niet zeggen

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

PROGR: ZET OPNIEUW IN BESTAND WELKE SITUATIE VAN TOEPASSING IS [S]

Respondent heeft nu genoemd

1. (precies en correct) alle in het GBA geregistreerde personen >Q10
2. *alle* in het GBA geregistreerde personen + nog andere personen >Q9
3. slechts een deel van de in het GBA geregistreerde personen > Q8
4. een deel van de in het GBA geregistreerde personen + nog andere personen > Q8
5. uitsluitend personen die *niet* in het GBA geregistreerd staan > Q8
6. niemand > Q8
7. Weet het niet/ wil het (echt) niet zeggen >Q8

INDIEN NIET LEEGSTAND EN BIJ Q7 **NIET** IEDEREEN GENOEMD (3-7)

Q8 Er staat/staan een persoon/personen ingeschreven op uw adres die u niet noemt als bewoner. Weet u wat hiervan de oorzaak is?

1. Neen, persoon/personen mij onbekend/ wist niet van bestaan
2. Deze persoon is vertrokken onbekend waarheen
3. Vorige bewoner heeft verhuizing niet doorgegeven
4. Adres is in gebruik als briefadres
5. Anders, namelijk ... <open>
6. Weet niet

BUITENDIENSTMEDEWERKER: LICHT DE GEVAREN TOE EN VERMELD HANDELSWIJZE (AANGIFTE?)

Q8a Heeft u suggesties waar en hoe wij met deze persoon in contact kunnen komen?

1. ja, namelijk ... <open>
2. nee

INDIEN PERSONEN GENOEMD DIE NIET OP DE LIJST STAAN (Q6/7 2,4,5)

Q9 U noemt bewoners die niet op de lijst van de gemeentelijke administratie voorkomen. Heeft u enig idee wat hiervoor de reden kan zijn?

BIED VERHUISFORMULIER AAN EN NOTEER REDEN

1. Nee, inschrijving/verhuizing is wel doorgegeven
2. Inschrijving /verhuizing moeten we nog doorgeven
3. Inschrijving /verhuizing vergeten door te geven
4. Niet nodig omdat bewoner tijdelijk woont
5. Niet nodig omdat bewoner slechts enkele maanden per jaar er woont
6. Bewust niet doorgegeven omdat de persoon in kwestie dat niet wenst
7. Anders, namelijk ... <open>
8. Weet niet

INDIEN PERSONEN GENOEMD DIE NIET OP DE LIJST STAAN (Q6/7 2,4,5)

Q9a BUITENDIENSTMEDEWERKER NOTEER

1. Verhuis/Inschrijfformulier samen ingevuld en mee terug genomen
2. Verhuis/Inschrijfformulier achtergelaten
3. Geen verhuis/inschrijfformulier achtergelaten

Q10 Wat is uw conclusies met betrekking tot dit adres?

1. Nader onderzoek nodig >> *licht hieronder toe*
2. Geen nader onderzoek nodig

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Q11 LEG VAST DEZE VRAGENLIJST OP DE WEBAPPLICATIE IS ...

1. ingevuld tijdens huisbezoek
2. eerst op papier geregistreerd en na afloop van het bezoek overgenomen in de applicatie
3. beide

HARTELIJK DANK VOOR UW MEDEWERKING

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Bijlage B Instructie gemeenten

Toelichting Adresonderzoek gemeenten

Uw gemeente werkt mee aan het GBA Adresonderzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). In totaal werken dit jaar meer dan 50 gemeenten mee. Hier lichten wij toe waarom dit onderzoek wordt uitgevoerd, hoe het verloopt en wat handig is om te weten over de uitvoering.

Wat willen wij bereiken?

De Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA) is onmisbaar voor het functioneren van de overheid. Gegevens in de GBA moeten daarom van hoge kwaliteit zijn. Om de kwaliteit te meten en tegelijk te bevorderen heeft BZK het initiatief genomen om een kwaliteitsonderzoek te houden in samenwerking met gemeenten en uitvoeringsorganisaties. Hiervoor heeft BZK de hulp van ICTU ingeschakeld.

Wij willen met dit project de onderstaande zaken bereiken:

- We willen bevorderen dat geconstateerde gebreken direct aangepast kunnen worden in de GBA;
- We willen uitzoeken welke type terugmelding het beste voorspelt dat er iets mis is met de inschrijvingen, zodat we in de toekomst adresonderzoek beter kunnen 'richten' op risicovolle adressen
- We willen de samenwerking tussen gemeenten en uitvoeringsinstanties bevorderen. Organisaties zoals SVB, DUO, Kadaster en CJIB gebruiken de GBA voor hun werkzaamheden. Zij ondervinden last van onjuistheden, maar maken hiervan niet altijd melding. Ook maken zij soms onterecht melding van fouten in de GBA. We willen met dit onderzoek efficiënte samenwerking tussen uitvoeringsorganisaties en gemeenten een impuls geven.

Door het uitvoeren van adresonderzoek 'in het veld' verzamelen we informatie die tegelijkertijd gebruikt kan worden door de gemeente en door BZK. De gemeente kan gebreken aanpassen in de GBA; BZK gebruikt de informatie om de kwaliteit van het GBA te meten, om de beste voorspellers van fouten te identificeren en om een gestandaardiseerde methodiek neer te zetten die in de toekomst landelijk kan worden gebruikt bij het onderzoeken van adressen.

Het onderzoek start op 19 november 2012 en wordt afgerond in januari 2013.

Adresonderzoek verloopt wellicht anders dan u gewend bent

Het door ICTU uitgevoerde onderzoek graaft mogelijk minder diep dan de gemeenten gewend zijn te doen in het geval van adresonderzoek op locatie. In dit onderzoek zullen wij *adressen* selecteren voor onderzoek. Per adres wordt gecontroleerd of de inschrijvingen juist zijn. Dit is wat anders dan het traceren van een *persoon*. Gemeenten zijn meestal op zoek naar een persoon, waarvoor soms meerdere adressen worden bezocht. In dit onderzoek laten we het bij de constatering dat de situatie op het bezochte adres *wel of juist niet* klopt.

Overigens staat het de gemeente natuurlijk vrij om het onderzoek naar individuele personen verder met andere middelen te vervolgen.

Herkomst van de adressen

De adressen komen uit verschillende bronnen die een indicatie geven van onjuistheden. Denk bijvoorbeeld aan administratieve leegstand, een terugmelding van het SVB, constatering van het Kadaster dat de eigenaar van het adres al meer dan 5 jaar geleden overleden is, overbewoning, gebruik van briefadressen, etc. Wij noemen dit adressen met een *verwonderingspunt*. Doel van het onderzoek is om na te gaan welke verwonderingspunten het meest indicatief zijn voor fouten in de GBA.

De adressen met een *verwonderingspunt* worden aangevuld met een hoeveelheid willekeurige getrokken adressen van personen binnen de gemeente. Het onderzoeken van deze adressen is nodig om een landelijk beeld van de algehele kwaliteit van de GBA objectief te kunnen vaststellen.

Gestandaardiseerde webvragenlijst

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

Het onderzoek wordt uitgevoerd met behulp van een vragenlijst die u kunt raadplegen via een webapplicatie. Om de webapplicatie te kunnen openen krijgt u een iPad ter beschikking. De bedoeling is om de applicatie in volgende jaren in de vorm van een app op de iPad te zetten.

In de vragenlijst ziet u welke adressen u bezoekt en welke mensen waren ingeschreven op dat adres op het moment van aanleveren van de GBA-gegevens door de gemeenten. In het gesprek met een bewoner kunt u controleren of de inschrijving juist is. Als hieruit onjuistheden blijken, of als u onjuistheden vermoedt, dan kunt u deze noteren in de vragenlijst in het ‘logboek’. Hierover straks meer. U ontvangt na afloop van het onderzoek (en desgewenst tijdens het onderzoek) van ons alle informatie retour, waarna het onderzoek naar de betrokken personen eventueel verder kan worden voortgezet.

De adressen die we bezoeken

Voor het onderzoek worden 150 adressen per gemeente onderzocht. Deze adressen hebben de volgende herkomst:

- 25 willekeurig gekozen adressen afkomstig van de gemeente
- 25 adressen waarmee wellicht iets niet in orde is (ook van de gemeente).
 1. 10 leegstand adressen,
 2. 10 laatste woonadressen van VOW-ers
 3. 5 briefadressen
- 25 adressen van SVB (Sociale Verzekeringsbank. Betaalt de AOW, Kinderbijslag en de nabestaandenuitkering (ANW))
- 25 adressen van CJIB (int boetes voor verkeersovertredingen)
- 25 adressen van DUO (keert studiebeurs uit)
- 25 adressen van Kadaster (registreert onder meer eigendom en hypotheek van woonhuizen).

Beschikbaar maken van de adressen op de iPad

De adressen zijn te benaderen via de onderzoeksapplicatie op de iPad, maar uw hulp is nodig om dit te realiseren. Het werkt als volgt:

- De deelnemende uitvoeringsorganisaties leveren, op basis van vooraf vastgestelde criteria, een lijst van te bezoeken adressen
- De adressen worden ingezameld door veldwerkbureau Desan en gedistribueerd over de deelnemende gemeentes
- Elke deelnemende gemeente voegt hier de meest recente gegevens van de inwoners op dat adres aan toe
- Het verrijkte bestand wordt teruggeleverd aan bureau Desan.
- De deelnemende gemeenten selecteren een steekproef van de overige adrestypen, te weten
 - Random adressen
 - Briefadressen
 - Leegstand adressen
 - Laatst bekende adressen van VOW-ers
- Gemeenten leveren deze gegevens aan Desan (inclusief GBA-informatie over de bewoners).
- Desan zorgt ervoor dat de adresgegevens via de applicatie op de iPad beschikbaar komen.

Om het verrijken en selecteren van de adressen te vereenvoudigen, leveren wij u queries aan. Die worden u afzonderlijk toegestuurd. Mocht u de adresbestanden op een andere (maar wel vergelijkbare) manier willen samenstellen, dan is dat ook mogelijk. Daarom ontvangt u van ons een beschrijving van de functionele specificaties van de queries en steekproeftrekking. Laat u het ons s.v.p. weten als u hier tegen problemen aanloopt.

Om de levering van adresgegevens aan Desan zo duidelijk en gemakkelijk mogelijk te maken, hebben we een sjabloon gemaakt waarin u de adressen kunt aanleveren. Wij vragen u dit sjabloon te volgen. Daarbij vragen wij uw begrip voor volgende beperkingen:

- Levert u s.v.p. de gevraagde informatie in de gevraagde velden (anders is het bijna niet te verwerken)
- Er is een mogelijkheid om eigen informatie toe te voegen in daarvoor aangegeven velden, maar levert u s.v.p. geen aanvullende informatie aan buiten deze velden (deze kunnen wij niet verwerken)
- Gebruik s.v.p. een uniforme opmaak per veld (bijv. geboortedata altijd als tekstveld met als opmaak jmmdd)

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

- Het is niet zinvol om de adressen een kleur of andere typografische indicatie mee te geven - deze kan niet worden meegenomen in de applicatie

Suggesties voor een beter formaat zijn zeker welkom - die nemen we mee voor een verbeterde opzet bij een volgend onderzoek.

Opmerkingen bij de applicatie

Elke gemeente krijgt een iPad ter beschikking. Deze kan behouden worden door de gemeente. Op de iPad zelf worden geen gegevens opgeslagen – alle gegevens staan op de server van Desan.

Wij adviseren u om een aantal keren de vragenlijst te proberen voordat u ermee daadwerkelijk onderzoek start. Hier leggen wij u uit hoe u de applicatie gebruikt:

1. Als u de iPad aanzet, dan ziet u daarop de applicatie GBA Adresonderzoek. Klik hierop om het onderzoek te starten. (U kunt de webapplicatie ook benaderen via <http://www.desan.nl/web46/gba>).
2. U komt dan in het scherm met een invulvak, waarop u een inlogcode kunt invoeren. Deze inlogcode is persoonlijk en wordt verstrekt aan elke persoon die deelneemt aan het onderzoek. Wij vragen van u dat de *invuller* op de iPad altijd zijn eigen code gebruikt. (NB de aanbeveling is om adresbezoek altijd met zijn tweeën te doen, waarbij één persoon het gesprek voert en de andere persoon de gegevens invult op de iPad).
3. Als u inlogt, worden de adressen geladen. Dit kan één a twee minuten duren
4. U ziet vervolgens een lijst met adressen. Bij de adressen ziet u tevens informatie over dit adres, zoals het type adres (leegstand, SVB, CJIB, etc.)
5. Als u op een adres klikt, dan wordt de lijst met ingeschreven personen op dat adres getoond. Daar ziet u ook beschikbare informatie over deze personen.
6. U ziet ook een knop om de vragenlijst te openen.
7. Bij openen van de vragenlijst kan de buitendienstmedewerker als eerste (vraag A0) aangeven of de gegevens over de inschrijvingen op onze server mogelijk afwijken van wat de medewerker zelf bekend is (doordat er tussen inlezen adressen en moment van veldwerk iets gewijzigd is).
8. De eigenlijke vragenlijst begint met een aantal observaties aan de buitenkant van het adres (vragen A1-A4). Daarna volgen enkele vragen aan de bewoner (Q1-Q11).

Let op de volgende zaken:

- Om te oefenen is een testbestand met adressen beschikbaar. Om dit te activeren toetst u op het inlogscherm op de tekst ‘gebruik testcode’
- Onderaan het scherm ziet u een vak voor opmerkingen. Dit vak heeft de functie van een logboek en verschijnt /blijft behouden onderaan elke pagina van de vragenlijst. Wat u hier intypt, ziet u op elke pagina in de vragenlijst terug en blijft ook staan als een adres wordt herbezoekt.
- Op elk moment kunt u de vragenlijst afsluiten en later weer verder gaan.
- Als de verbinding wegvalt, gebruik dan *niet* de knop GBA adresonderzoek om het onderzoek te hervatten. Klik in dat geval op de knop Safari, dan keert u terug naar de actieve sessie (anders wordt een nieuwe sessie gestart).
- Alle informatie blijft beschikbaar tijdens en na het adresbezoek – totdat het onderzoek in januari 2013 definitief wordt afgesloten. Vervolgens wordt alle ingevoerde informatie in Excel teruggeleverd aan de gemeenten. Die informatie kunt u na afloop van het onderzoek gebruiken ter documentatie of om vervolgonderzoek in te zetten.

Beveiliging

Voor het gegevensverkeer voorafgaand aan de veldwerkfase is het noodzakelijk om bestanden goed beveiligd te versturen. Alle bestanden worden daarom met encryptie verstuurd.

Het gaat om:

- Verzending bestanden gemeente > server Desan
- Doorlevering bestanden instanties > gemeenten
- Teruglevering bestanden instanties > server Desan

Er zijn allerlei manieren om een bestand encrypted te versturen. Uw systeemdeskundige kan u daar vast mee helpen en/of heeft daar een speciaal programma voor.

Onze aanbevelingen:

- Gebruik *WinZip* Of *WinRar* met password. Voeg hiervoor een password toe bij gebruik van WinZip of WinRar op het moment dat u het bestand inpakt. WinZip en WinRar zijn geen freeware en open source maar worden veel gebruikt - we gaan er vanuit dat het bij uw gemeente aanwezig is.

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

- Maak gebruik van <http://www.aescrypt.com/>. Dit is freeware en eenvoudig te downloaden en te gebruiken.
- Raadpleeg uw eigen deskundige.

Voor het gegevensverkeer tijdens de veldwerkfase zijn geen aanvullende maatregelen nodig. Alle gegevens staan (uitsluitend) op de beveiligde server van Desan. Er staat geen vertrouwelijke informatie op de iPad.

Uitvoering veldwerk

Waarschijnlijk heeft u veel meer ervaring met het uitvoeren van adresonderzoek dan wij. Onderstaande opmerkingen zijn dan waarschijnlijk overbodig. Maar voor de volledigheid volgen hier onze aanbevelingen:

- Wij raden u aan om de bezoeken in duo's af te leggen. Dat is veiliger voor u, maar ook handiger. Op deze manier kan namelijk een persoon het gesprek met de bewoner voeren en oogcontact houden, terwijl de ander de gegevens noteert op de iPad.
- We vragen u om bij elk gesprek binnen te treden. De ervaring leert dat u daardoor kwalitatief betere informatie krijgt.
- Vergeet uw identificatie niet, we merken dat dat de deelname bevordert
- Wanneer u een uniform heeft, raden wij u aan dit te dragen
- Wij raden u aan om direct voorafgaand aan de bezoeken van die dag of avond in de GBA te controleren of de adresgegevens nog accuraat zijn (als de gegevens inmiddels zijn gewijzigd kunt u dat aangeven bij de eerste vraag in de vragenlijst!). Ook horen wij van gemeenten dat het nuttig kan zijn om andere gegevens mee te nemen tijdens het veldwerk, zoals persoonsinformatie gevonden in systemen zoals Experian, informatie over het adres uit de BAG (vloeroppervlak, aantal kamers, etc.)
- Wij vragen u om alle nieuwe informatie die u verzamelt tijdens de bezoeken op te slaan in de applicatie.
- Licht eventueel andere instanties in (zoals de Politie) dat dit onderzoek plaatsvindt.
- Verstrek na afloop van het bezoek een bedankbrief aan de bewoner. Een voorbeeldbrief zal ter beschikking worden gesteld.

Tot slot

Wij willen u nogmaals hartelijk danken. Mede dankzij uw inzet kan dit onderzoek worden uitgevoerd.

Wij zijn zeer geïnteresseerd in uw gebruikservaringen en stellen het erg op prijs als u deze aan ons wilt melden. Dat helpt ons om u in de komende jaren nog beter van dienst te kunnen zijn.

Contact

Heeft u naar aanleiding van het bovenstaande nog vragen, dan kunt u contact met ons opnemen.

Voor inhoudelijke vragen kunt u een bericht sturen naar adresonderzoek@ictu.nl.

Voor technische vragen .q. contact met de helpdesk voor het GBA-onderzoek kunt u contact opnemen met ictu@desan.nl of bellen met 020-5207280.

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

Bijlage C Trekking gemeentes voor adresonderzoek

Trekking gemeentes voor adresonderzoek

Dirk Sikkel

29 november 2012

Uitgangspunten:

- de wijze waarop binnen gemeentes adressen worden getrokken blijft buiten beschouwing; om een redenering op te kunnen bouwen is het nodig te veronderstellen dat dit percentage zuiver wordt geschat
- er wordt geoptimaliseerd naar de nauwkeurigheid van het meten van het gemiddelde percentage foute adressen per gemeente; dit leidt ertoe dat er zo veel mogelijk verschillende typen gemeenten in de steekproef vallen, dus ook dat het leereffect voor de samenwerking van verschillende diensten wordt geoptimaliseerd
- uitgaande van zuivere schatters per gemeente wordt daarmee niet de nauwkeurigheid van de schatter voor het landelijk percentage foute adressen geoptimaliseerd, wel kan een landelijke zuivere schatter voor dit percentage worden verkregen door te herwegen naar inwoneraantal

De gemeenten hebben kenmerken die samenhangen met de kans op foute adressen. Als kenmerken zijn aangeleverd:

- grensgemeente
- universiteitstad
- universiteit + hogeschoolstad
- expats

Hiervan zijn de kenmerken “grensgemeente” en “universiteit + hogeschoolstad” gebruikt om modelveronderstellingen te maken voor de foutkans. Daaraan is toegevoegd “percentage niet-westerse allochtonen”, zoals ontleend aan CBS Statline. De meest recente cijfers hierover hadden betrekking op 2009, met bijbehorende gemeentelijke indeling. Deze zijn zo goed mogelijk vertaald naar 2012. De gemaakte veronderstelling is:

groep gemeenten	foutkans
laagste 50% (<3.25% niet westerse allochtonen)	0.01
50e-75 ^e percentiel (3.25%-6.67% niet westerse allochtonen)	0.015
75e-90 ^e percentiel (6.67%-11.8% niet westerse allochtonen)	0.02
top 10% (11.8% niet westerse allochtonen)	0.04

Vervolgens werd bij de foutkans 0.01 opgeteld wanneer het om een universiteit+hogeschoolstad ging en ook wanneer het om een grensgemeente ging. Gegeven

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

deze veronderstellingen is af te leiden hoe de optimale verdeling van de steekproef over de verschillende kenmerken is. Daarbij beschouwen we de gemeentes met verschillende foutkansen als verschillende strata. De steekproefverdeling van omvang n wordt dan geoptimaliseerd door middel van Neyman-allocatie:

$$n_h = n \frac{N_h S_h}{\sum_j N_j S_j}$$

waarbij h het stratumnummer, n_h het aantal steekproefelementen in stratum h , $n=50$, de totale steekproefomvang, N_h het aantal gemeentes in stratum h en S_h de standaardafwijking van de fractie foute adressen in stratum h . Wanneer we deze fractie p_h noemen (die per stratum constant is), is deze standaardafwijking gelijk aan

$$S_h = \sqrt{p_h(1-p_h)}$$

Onder de bovengenoemde modelveronderstellingen geeft de onderstaande tabel de optimale steekproefverdeling en de vergelijking met het aantal reeds getrokken gemeentes per stratum.

stratum- nummer	foutkans, p_h	N_h	optimale allocatie			verschil ($n=50$)- realiteit
			$n (=42)$ voorlopig	$n=42$	$n=50$	
1	0.01	163	9	8.7	10.4	1.4
2	0.015	82	7	6.6	7.8	0.8
3	0.02	88	8	9.4	11.2	3.2
4	0.025	16	2	2.1	2.5	0.5
5	0.03	16	4	2.6	3.1	-0.9
6	0.035	3	2	0.6	0.7	-1.3
7	0.04	27	6	5.8	6.9	0.9
8	0.05	22	3	5.9	7.0	4.0
9	0.06	1	1	0.3	0.4	-0.6
totaal		418	42	42.0	50.0	8.0

Het advies luidt derhalve om om stratum 1, 3 en 8 respectievelijk 1, 3 en 4 gemeentes bij te trekken. Dit advies is gebaseerd op een volstrekt onbewezen modelveronderstelling. Ter rechtvaardiging zij opgemerkt dat het optimum vlak is, en daarmee robuust tegen schendingen van de veronderstellingen.

Wel wordt ervan uitgegaan dat de wijze van schatten van de foutkansen gebaseerd is op de formules van de gestratificeerde steekproef. Dus

$$\hat{p} = \sum_h \frac{N_h}{N} \hat{p}_h$$

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

waarbij N het totaal aantal gemeentes is en \hat{p}_h de schatter van de foutkans binnen stratum h . Overigens is denkbaar dat, wanneer er stabiele verbanden bestaan over de trefkans van de verschillende diensten over de gemeenten heen, er mogelijkheden zijn om de nauwkeurigheid van de schatters nog te verbeteren.

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Bijlage D Queryes steekproeftrekking en bestandsverrijking

Queryes voor trekken steekproef GBA-adresonderzoek

NB een random steekproef trekken of aselect (=zonder nader selectie) trekken van elementen uit een lijst is uit te voeren door toevalsgetallen toe te voegen aan de lijst, hierop sorteren en dan elke x-te getal eruit trekken (dit heet systematisch trekken - bijv. bij 25 trekken uit 1000, elke 40e). Ook kan uit pragmatische overwegingen gesorteerd worden op een kenmerk dat geen relatie heeft met de onderzoeksvariabele (kwaliteit van de GBA-informatie), bv. BSN-code en vervolgens systematisch worden getrokken.

1. samenstellen onderzoeksbestand random adressen

Korte omschrijving resultaat:

- per gemeente een aselecte steekproef van woonadressen van inwoners van de gemeente
- verrijkt met GBA-informatie (GBA-inwoning op dat adres)

query

- neem als universum het bestand woonadressen van personen in de gemeente
- schrijf weg in het bestand
 - . adres (kolommen A-O zie onder)
 - . persoonsgegevens bij het adres (kolommen AF-AO zie onder)

steekproef

- trek uit het outputbestand een aselecte steekproef van 30 elementen

2. samenstellen onderzoeksbestand leegstand

Korte omschrijving resultaat:

- per gemeente een steekproef van adressen met administratieve leegstand (langer dan 6 mnd)
- proportioneel gestratificeerd naar termijn leegstand

query

- neem als universum het bestand adressen administratieve leegstand
- perk dit in tot uitsluitend leegstand langer dan 6 maanden
- schrijf weg in het bestand
 - . adres (kolom A-O)
 - . termijn leegstand (kolom L)

Trekking proportioneel gestratificeerde steekproef

- deel het outputbestand query in drie categorieën:
Naar: korter dan jaar leeg/ 1-2 jaar leeg / langer dan twee jaar leeg
- tel hoeveel in elke categorie zit - noem dit A, B en C
- trek uit elk van de 3 categorieën aselect een proportioneel aantal adressen (noem de aantallen a,b,c), volgens de verhouding A:B:C
- totale steekproefomvang = 20
- dus:
 - . $a + b + c = 20$
 - . $a = 20 * A/(A+B+C)$
 - . $b = 20 * B/(A+B+C)$
 - . $c = 20 * C/(A+B+C)$

Toelichting inperking universum

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Uit het pilotonderzoek is gebleken dat het niet zinvol is korte leegstand te onderzoeken (i.v.m. tijdelijke afwezigheid door verbouwing, renovatie etc.).

Daarom voorstel om uitsluitend leegstand langer dan 6 maanden mee te nemen (termijn is arbitrair gekozen)

3. samenstellen onderzoeksbestand briefadressen

Korte omschrijving resultaat:

- per gemeente steekproef van adressen waarop personen met een briefadres gevestigd zijn
 - verrijkt met GBA-informatie (GBA-inwoning op dat adres incl briefadresser zelf)
- NB adressen van bedrijven en instellingen dienen buiten de steekproef te worden gehouden.

query

- neem als universum het bestand van briefadressen per deelnemende gemeente
- schrijf weg in het bestand
 - . adres (kolom A-O)
 - . persoonsgegevens briefadresser (kolommen AF-AO zie onder)
 - . moment waarop briefadres gevestigd is (kolommen AL-AO zie onder)

steekproef

- trek uit het outputbestand een aselechte steekproef van 20 elementen (briefadressen)

Toevoegen GBA-informatie

Voeg aan elk adres de GBA-informatie toe (ingeschrevenen op het adres; zie toelichting hieronder)

Toelichting op inperking universum

Uit het pilotonderzoek is gebleken dat het niet zinvol is om briefadressen te onderzoeken die gevestigd zijn bij bedrijven of instellingen zoals Leger des Heils etc. Deze briefadressen zijn immers geregistreerd in overleg met de gemeente (bv. gemeente staat toe dat expat tijdelijk op werkadres ingeschreven mag staan tot permanente huisvesting is gevonden c.q. briefadressen van daklozen, etc.). We perken daarom het universum in tot adressen van *burgers die verzoeken om instellen briefadres*.

4. samenstellen onderzoeksbestand VOW-ers

Korte omschrijving resultaat:

- per gemeente een steekproef van laatst bekende adressen van VOW-ers
- proportioneel gestratificeerd naar termijn VOW
- verrijkt met GBA-informatie (GBA-inwoning op dat adres; nb VOW-er zelf woont niet op dat adres)

query

- neem als universum het bestand met VOW-ers per deelnemende gemeente
- schrijf weg in het bestand
 - . laatst bekende adres vd VOW-er (kolommen A-O zie onder)
 - . persoonsgegevens VOW-er (kolommen AF-AO zie onder)
 - . termijn VOW (kolommen AL-AO zie onder)

Trekking proportioneel gestratificeerde steekproef

- deel het outputbestand query in drie categorieën:
naar korter dan jaar VOW / 1-2 jaar VOW / langer dan twee jaar VOW
- tel hoeveel in elke categorie zit - noem dit A, B en C
- trek uit elk van de 3 categorieën aselekt een proportioneel aantal VOW-ers (noem de aantallen a,b,c), volgens de verhouding A:B:C
- totale steekproefomvang = 20

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

- dus:

- . $a + b + c = 20$
- . $a = 20 * A / (A+B+C)$
- . $b = 20 * B / (A+B+C)$
- . $c = 20 * C / (A+B+C)$

Toevoegen GBA-informatie

Voeg aan elk adres de GBA-informatie toe (ingeschrevenen op het adres; zie toelichting hieronder)

5. query opzoeken GBA info

Korte omschrijving resultaat:

- per gemeente op basis van input adresgegevens inschrijvingen in GBA bijvoegen in bestand

query

- neem per gemeente een lijst adressen
- schrijf weg in het bestand
- . adres (kolommen A-O zie onder)
- . persoonsgegevens ingeschreven personen (kolommen P-Y zie onder)

registreren in bestand

- BSN
- geslachtsnaam
- voorvoegsels
- voornamen
- voorletters
- geslacht (m/v)
- geboortedatum (opslaan als jjjjmdd)
- betreft briefadres/woonadres
- datum van inschrijving op dit adres
- persoon in onderzoek j/n

Project Adresonderzoek ‘Samen Leren’

Mee te leveren gegevens op niveau van het adres:

A	GEMEENTE	
B	straatnaam	
C	Huisnummer	
D	Toevoeging	
E	Plaatsnaam	
F	postcode	
G	VRIJ wijkaanduiding	bv centrum
H	VRIJ type woning	bv appartement
I	VRIJ adres in onderzoek j/n	
J	VRIJ adres admin leeg ja/nee	verplicht aangeven bij leegstand
K	VRIJ eigenaar	
L	VRIJ leeg sinds (datum laatste uitschrijving)	verplicht aangeven bij leegstand
M	VRIJ extra adresinfo	bv verzorgingshuis, gevangenis
N	VRIJ extra adresinfo	bv BAG informatie
O	VRIJ extra adresinfo	(bv oppervlak, aantal kamers, etc.)
P	GBA inschrijvingen	BSN
	<i>NB dit mogen codenamen zijn bv man1 vrouw1</i>	
Q	<i>kind1 kind2 kind3</i>	geslachtsnaam
	<i>personen met geheim adres bij voorkeur</i>	
R	<i>coderen BV persoon geheim 1</i>	voorvoegsels
	<i>de GBA inschrijvingen komen op afzonderlijke</i>	
S	<i>regels</i>	voornamen
T	<i>per adres dus meerdere regels</i>	voorletters
U		geslacht
V		geboortedatum
W		briefadres/ woonadres
X		datum inschrijving persoon op dit adres
Y		persoon in onderzoek j/n
Z		VRIJ overige persoonsinformatie
AA		VRIJ overige persoonsinformatie
AB		VRIJ overige persoonsinformatie
AC		VRIJ overige persoonsinformatie
AD		VRIJ overige persoonsinformatie
AE		VRIJ overige persoonsinformatie
AF	Gegevens van de persoon die getrokken is	BSN
	<i>nb uitgegaan is van trekken van een</i>	
AG	<i>personensteekproef uit de GBA</i>	geslachtsnaam
	<i>In geval van personen met briefadres of</i>	
AH	<i>VOWers</i>	voorvoegsels
	<i>indien de GBA info later wordt toegevoegd kan</i>	
	<i>het zijn dat de getrokken persoon niet in de</i>	
AI	<i>GBA staat.</i>	voornamen
	<i>ook VOWers staan niet ingeschreven op hun</i>	
AJ	<i>laatst bekende adres</i>	voorletters
	<i>voor deze informatie over de getrokken</i>	
AK	<i>persoon zijn deze velden</i>	geslacht
AL		geboortedatum jjjjmdd
AM		VRIJ overige persoonsinformatie
AN		VRIJ overige persoonsinformatie
AO		VRIJ overige persoonsinformatie

Project Adresonderzoek 'Samen Leren'

Bijlage E Model bedankbrief

VOORBEELD BEDANKBRIEF

Onderwerp Toelichting op huisbezoek aan uw adres **(Turn page for English version)**

Geachte heer/mevrouw,

Vandaag zijn bij een bezoek aan uw adres de inschrijvingen in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (voorheen het bevolkingsregister) gecontroleerd. Deze controle is uitgevoerd door de Dienst ...

Waarom controle van inschrijvingen?

De achtergrond van dit huisbezoek is dat DPG ervoor wil zorgen dat de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (GBA) betrouwbaar is. Overheidsinstanties zijn namelijk voor hun dienstverlening aan de burger afhankelijk van een betrouwbaar GBA. Dat betekent dat de gemeente er zeker van wil zijn dat u woont op het adres waarop u zich heeft ingeschreven.

Waarom is uw adres bezocht?

Uw adres is mogelijk geselecteerd op grond van het aantal inschrijvingen in relatie tot het aantal kamers en/of de oppervlakte van de woning. Het kan ook zijn dat een van de overheidsinstanties bij wie u klant bent, aanwijzingen heeft dat ze niet over de juiste gegevens beschikt.

Wat betekent dit voor u?

Als tijdens het huisbezoek blijkt dat alles in orde is, verandert er niets voor u. Mocht echter blijken dat de gegevens niet juist zijn, dan brengt ... u hiervan schriftelijk op de hoogte. Het is belangrijk voor u om te weten dat, wanneer u niet woont op het adres waarop u staat ingeschreven, dit gevolgen heeft voor bijvoorbeeld huurtoeslag, een uitkering of studiefinanciering. Het recht op voorzieningen en diensten van de overheid hangt namelijk samen met de inschrijving in de GBA.

Zorg dat u goed ingeschreven staat!

Wat u zelf kunt doen is uw juiste adres doorgeven. Elke inwoner van Nederland is verplicht om binnen vijf dagen na wijziging van zijn adres aangifte te doen van zijn nieuwe woonadres.

Heeft u vragen?

Mocht u vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met ... op bovenvermeld telefoonnummer.

Een eventuele klacht over dit huisbezoek kunt u schriftelijk indienen via

Met vriendelijke groet,

...